

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ

Кафедра «Економіка і фінанси»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
6.030601 «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»
6.030502 «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»**

18/60-2011-03

«РЕКОМЕНДОВАНО»

Навчально-методична
комісія факультету

«Економіка та управління»

Протокол № 10

від « 15 » 06 2011 р.

«РЕКОМЕНДОВАНО»

Кафедра

«Економіка і фінанси»

Протокол № 18

від « 30 » 05 2011 р

ГОРЛІВКА – 2011

УДК 330.101 (07)

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальностей 6.030601 «Менеджмент організацій», 6.030502 «Економічна кібернетика» [Електронний ресурс] / укладач: О.І. Черноус. – Електрон. дані. – Горлівка: ДВНЗ «ДонНТУ» АДІ, 2012. – 1 електрон. опт. диск (CD-R); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium; 32 RAM; WINDOWS 98/2000/NT/XP; MS Word 2000. – Назва з титул. екрану.

Визначено вимоги щодо написання контрольної роботи та зміст дисципліни, запропоновано методика розв'язання практичних задач, надано роз'яснення щодо написання теоретичної частини роботи та тестових завдань.

Укладач:

Черноус О.І., к.е.н., доц.

Відповідальний за випуск:

Полуянов В.П., д.е.н., проф.
каф. «Економіка і фінанси»

Рецензент:

Деречинський Ю.Н., к.е.н., доц.
каф. «Менеджмент організацій»

© Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут, 2012.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКНОМІКА».....	5
2 ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	12
3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	14
4 ВИХІДНІ ДАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ ЗА ВАРІАНТАМИ	17
5 МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ.....	33
5.1 Ринковий механізм та його рівновага (задачі за темами 3 – 4).....	33
5.2 Поведінка споживачів на ринку товарів (Задачі за темою 5)	36
5.3 Організація виробництва (Задачі за темою 6).....	38
5.4 Витрати фірми (Задачі за темою 7).....	40
5.5 Моделі ринку (Задачі за темами 8–11)	43
6 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	49
6.1 Корисність економічного блага. Економічний вибір	49
6.2 Аналіз поведінки споживача.....	50
6.3. Попит та пропозиція.....	51
6.4 Теорія еластичності	52
6.5 Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства ...	54
6.6 Витрати виробництва.....	55
6.7 Ринок досконалої конкуренції	56
6.8 Монопольний ринок.....	57
6.9 Ринок монополістичної конкуренції	58
6.10 Олігополістична структура ринку	59
6.11 Утворення похідного попиту	61
6.12 Ринок праці	62
6.13 Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти ти громадські блага	64
7 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ..	69
ДОДАТОК А.....	72
ДОДАТОК Б.....	73

ВСТУП

Дисципліна «Мікроекономіка» є загальноекономічною у переліку дисциплін для підготовки фахівців з вищою освітою за напрямом 0306 «Менеджмент і адміністрування» і 0305 «Економіка і підприємництво».

Мікроекономіка – це розділ економічної теорії, який вивчає поведінку людей і механізм ухвалення рішень окремими економічними суб'єктами (індивідами, домашніми господарствами, підприємствами) в умовах обмеженості ресурсів. Необхідність роботи підприємств, всіх галузей виробництва в умовах перехідної економіки висувають жорсткі вимоги щодо економічної підготовки фахівців з вищою освітою в галузі управління і економіки.

Мета вивчення дисципліни – пізнання методологічних принципів мікроекономічного аналізу економічної поведінки суб'єктів ринку.

Предметом мікроекономіки є економічні відносини між суб'єктами господарювання в умовах обмеженості ресурсів, економічна поведінка виробників, споживачів, власників виробничих та фінансових ресурсів.

У результаті вивчення курсу студент повинен знати:

- економічні чинники, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання, визначають пріоритети споживачів та виробників, власників фінансових ресурсів та цінних паперів;
- загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки;
- моделювання, граничний аналіз;
- особливості економічного вибору в умовах обмеженості ресурсів;
- поняття еластичності та її детермінанти;
- теорію поведінки споживача, ефект доходу та ефект заміщення;
- сутність і структуру економічних та бухгалтерських витрат;
- конкурентну політику фірми та умови функціонування монополії та олігополії, цінову дискримінацію;
- рентабельність інвестицій і фактори економічного ризику;
- дисконтування, економічний ефект і добробут.

У результаті вивчення курсу студент повинен уміти самостійно виконувати техніко-економічні розрахунки, пов'язані з аналізом і обґрунтуванням раціональної поведінки мікросистем в ринкових умовах господарювання і самостійно працювати з необхідною літературою з метою грамотного викладання теоретичного матеріалу.

Методичні вказівки складаються з семи розділів в яких викладено скорочений зміст дисципліни, вимоги щодо написання контрольної роботи, методика розв'язання типових ситуаційних задач і вихідні дані за варіантами, запитання для підготовки до іспиту з дисципліни, тестові задачі з усіх розділів дисципліни.

1 РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки

Поняття «мікроекономіка». Мета і задачі дисципліни. Предмет мікроекономіки. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Проблема обмеженості ресурсів і необхідність економічного вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів, раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин.

Мікросистема: поняття, різновиди. Цілі, роль і особливості функціонування мікросистем в ринковій економіці. Основні характеристики категорій мікроекономіки: економічні блага, економічні ресурси, потреби споживача, споживчий дохід та дохід фірми.

Крива виробничих можливостей. Порівняльні (альтернативні) витрати. Закон зростаючих порівняльних (альтернативних) витрат.

Література: [1, гл. 1], [2, гл. 1], [4, гл. 1], [5, гл. 1-2], [6, гл. 1].

Тема 2. Потреби людини і економічна теорія

Поняття потреби, види потреб. Поняття «потреба», «бажання», «попит»: їх взаємозв'язок і відмінності. Основні положення теорії «помилкових» і «дійсних» потреб, абсолютних і відносних потреб, родових і похідних потреб. Змістовні теорії мотивації: піраміда Маслоу, теорія Девіда Мак-Клеланда.

Тема 3. Ринковий попит

Попит на товари в умовах досконалого конкурентного ринку. Ринковий попит як сума індивідуального попиту всіх споживачів певного товару. Зображення попиту: аналітичне, табличне і графічне. Закон попиту і його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача.

Цінові і нецінові детермінанти (чинники) попиту. Зміна величини (обсягу) попиту: переміщення вздовж заданої лінії попиту. Зміна попиту в цілому під впливом нецінових детермінант, його графічне зображення. Особливості взаємовпливу цін на взаємопов'язані товари.

Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до зміни цін на товари. Методичні підходи щодо обчислення показника еластичності. Діапазон числових значень коефіцієнта прямої цінової еластичності попиту. Чинники цінової еластичності попиту, особливості їх впливу. Сутність абсолютно еластичного і абсолютно нееластичного попиту. Взаємозв'язок між ціною і валовою виручкою

товарів з різною еластичністю.

Сутність «перехресної» еластичності попиту, методика визначення відповідного коефіцієнта. Кількісні параметри еластичності для взаємозамінних і взаємодоповнюючих товарів. Практичне використання концепції «перехресної» еластичності попиту для обґрунтування цінової політики продавців (виробників) взаємозв'язаних товарів.

Література: [1, гл. 2,3], [2, гл. 2-4], [3, гл. 22], [4, гл. 2,3], [5, гл. 3], [6, гл. 2].

Тема 4. Ринкова пропозиція

Сутність поняття «ринкова пропозиція». Закон ринкової пропозиції. Аналітичне і графічне зображення ринкової пропозиції.

Цінові і нецінові детермінанти пропозиції. Відмінність понять «зміна пропозиції» і «зміна обсягу пропозиції». Зрушення кривої пропозиції під впливом нецінових чинників. Методика визначення рівня цінової еластичності пропозиції. Чинники, які впливають на еластичність пропозиції.

Ринковий механізм. Ситуація ринкової рівноваги. Поняття «рівноважна ціна», «рівноважний обсяг виробництва». Визначення рівноважної ціни і рівноважної кількості товару. Рівноважна функція ціни. Вплив зміни попиту і пропозиції на стан рівноваги, рівноважну ціну і рівноважну кількість товару на ринку товарів і послуг. Поняття надлишку споживача і надлишку виробника. Практичне застосування аналізу рівноваги: встановлення мінімуму заробітної плати, межа цін, податки, квоти та тарифи, державний та приватний сектор. Нецінове нормування дефіциту. Акцизні податки та максимізація акцизного збору.

Література: [1, гл. 2,3], [2, гл. 2-4], [3, гл. 22], [4, гл. 2,3], [5, гл. 3], [6, гл. 2]

Тема 5. Поведінка споживачів на ринку товарів та послуг. Корисність економічного блага, економічний вибір

Поняття корисності, її особливості. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага і рівнем корисності. Закон спадної граничної корисності. Застосування закону спадної корисності при поясненні характеру кривою попиту на певний продукт і поясненні оптимального розподілу споживачами свого грошового доходу між різними товарами і послугами, які вони можуть купити. Правило максимізації корисності. Поняття рівноваги споживача. Вирівнювання зважених граничної корисності і рівновага споживача.

Бюджетне обмеження і можливості споживача. Бюджетна лінія (лінія можливостей покупців). Визначення нахилу бюджетної лінії і кута нахилу унаслідок зміни цін на блага. Вплив зміни доходу споживача на положення бюджетної лінії і на процес споживання. Криві байдужості – спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Карта байдужості.

Гранична норма заміщення благ: суть і методика обчислення. Крайні випадки взаємозаміни і взаємодоповнення благ.

Література: [1, гл.5], [2, гл. 5-7], [3, гл. 23], [4, гл. 4], [5, гл. 4], [6, гл. 3]

Тема 6. Виробництво

Чинники виробництва. Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним чинником і її графічне зображення. Сукупний, середній і граничний продукт. Їх взаємозв'язок. Фази виробничого процесу. Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення і згортання виробництва. Закон убуючої віддачі. Чинник часу і періоди функціонування підприємства: найкоротший, короткотерміновий і довгостроковий.

Виробнича функція з двома змінними чинниками. Заміщення чинників виробництва. Гранична норма технологічного заміщення. Крива однакового продукту (виробничої байдужості) – ізокванта. Карта ізоквант. Можливі конфігурації ізоквант. Крайні випадки взаємозаміни і взаємодоповнення чинників виробництва. Лінія однакових витрат – ізокоста. Карта ізокоств. Загальний графік однакового продукту (ізокванти) і однакових витрат (ізокоств). Рівновага виробника.

Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування об'ємів ресурсів. Постійна, убуюча і зростаюча віддача від масштабу. Причини позитивного і негативного ефекту масштабу.

Література: [1, гл. 6], [2, гл. 8], [3, гл. 24], [4, гл. 6], [5, гл. 5-6], [6, гл. 5]

Тема 7. Витрати виробництва

Витрати виробництва, економічний і бухгалтерський підходи до їх визначення. Зовнішні і внутрішні (альтернативні) витрати, їх склад. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Різні концепції формування прибутку. Нормальний прибуток як елемент внутрішніх витрат. Бухгалтерський і економічний прибуток.

Постійні і змінні витрати: суть, склад, графічне зображення. Сукупні (загальні) витрати: поняття, порядок розрахунку. Середні і граничні витрати: поняття, порядок розрахунку, графічне зображення. Взаємозв'язок середніх і граничних витрат. Типовий характер зміни

витрат в короткостроковому періоді. Чинники, що визначають величину короткострокових витрат. Витрати виробництва в довгостроковому періоді. Вибір комбінації виробничих чинників за критерієм мінімізації витрат. Умови мінімізації витрат виробника.

Література: [1, гл. 6], [2, гл. 8], [3, гл. 24], [5, гл. 5-6], [6, гл. 5]

Тема 8. Ринкові структури. Досконала конкуренція

Загальна характеристика моделей ринку. Досконала і недосконала конкуренція. Принципи поведінки фірми на ринку досконалої конкуренції. Незначний контроль досконалого конкурента над ціною: причини і наслідки.

Ринковий попит на продукцію фірми в умовах досконалої конкуренції. Поняття загального (сукупного, валового), середнього і граничного доходу. Пояснення досконалої еластичності попиту на продукцію чистого конкурента. Графічне зображення попиту, середнього, граничного і сукупного доходу підприємства.

Максимізація прибутку в короткостроковому періоді за умов досконалої конкуренції: два підходи. Принцип співставлення валового доходу з валовими витратами: три варіанти діяльності підприємства. Принцип зіставлення граничного доходу з граничними витратами: три варіанти діяльності підприємства. Правило максимізації прибутку (правило $MR=MC$).

Пропозиція фірми в короткостроковому періоді, його зв'язок з кривими витрат: графік галузевої пропозиції. Рівновага фірми і галузі в короткостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді. Крива ринкової пропозиції на тривалому інтервалі і його можливі конфігурації (області із зростаючими і убиваючими витратами). Тривала рівновага підприємства, галузі, ринку і механізм її підтримки. Переваги і недоліки чистої конкуренції.

Література: [1, гл. 7], [2, гл. 9], [3, гл. 25], [4, гл. 7], [5, гл. 7], [6, гл. 6].

Тема 9. Монополія

Модель чистої монополії та її характеристика. Поняття та ознаки. Природні, економічні, адміністративні та правові бар'єри монопольного ринку. Різновиди монополій: відкриті, закриті, природні. Монопсонія.

Монопольний ринок у короткотерміновому та довготерміновому періодах. Визначення монополістом ціни та обсягу виробництва (графічна та алгебраїчна інтерпретація). Вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту. Пропозиція фірми монополіста та особливості її формування. Цінова дискримінація. Рівновага фірми-монополіста у довготерміновому періоді. Економічні наслідки та соціальна ціна

монополії. Порівняльний аналіз досконалої конкуренції та монополії. Державне регулювання монопольної діяльності, антимонопольна політика.

Література: [1, гл. 10], [3, гл. 29], [4, гл. 9], [5, гл. 7], [6, гл. 8].

Тема 10. Монополістична конкуренція

Загальні риси і відмінності монополістичної конкуренції порівняно з досконалою конкуренцією і чистою монополією. Кількість товаровиробників і диференціація виробів. Умови входження до галузі. Нецінова конкуренція. Рівновага фірми в умовах монопольної конкуренції. Крива попиту монопольного конкурента. Еластичність попиту за умов монополістичної конкуренції. Визначення ціни і обсягу виробництва в короткостроковому періоді. Умови досягнення і підтримки беззбитковості в довгостроковому періоді.

Просування продукції монопольного конкурента на ринок. Суть і передумови розвитку нецінової конкуренції. Матриця І. Ансоффа «товар – ринок». Реклама товару: поняття, види. Мотиви, які використовують в рекламі. Вплив рекламної діяльності на обсяг продажу. Наслідки нецінової конкуренції для споживачів: діапазон споживчого вибору і втрати вільного часу. Позитивний і негативний аспекти рекламної пропаганди товарів.

Література: [1, гл. 9], [3, гл. 27], [4, гл. 8], [5, гл. 7], [6, гл. 7]

Тема 11. Олігополія

Поняття і характерні риси олігополії. Ухвалення рішень фірмами-олігополістами. Модель змови та інституційні аспекти діяльності картельних союзів. Моделі таємної змови: лідерство за цінами, лідерство за обсягами продаж.

Поведінка олігополістів за відсутності змови. Модель ламаної кривої попиту. Аналіз взаємин двох товаровиробників в статистиці (дуополія). Модель Курно: договірна і конкурентна рівновага. Олігополія з погляду теорії ігор. Приклад некооперативної гри з ненульовою сумою. Рівновага Неша. Модель конкурентних ринків. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії. Можливості державного регулювання олігополій.

Література: [1, гл. 9], [2, гл. 13], [3, гл. 28], [4, гл. 8], [5, гл. 8], [6, гл. 7]

Тема 12. Ринок праці та формування ціни на робочу силу

Праця як фактор виробництва: попит і пропозиція. Особливості праці як виробничого ресурсу. Попит на працю з боку окремого

підприємства. Пропозиція праці, її сукупний характер. Заробітна плата як основний фактор пропозиції. Попит і пропозиція праці на ринку досконалої конкуренції. Ринок праці в умовах конкуренції. Рівень заробітної плати (ціни попиту) і гранична продуктивність праці.

Монополія на ринку праці. Риси монополістичного ринку праці, попит і пропозиція на цьому ринку. Рівень зайнятості і ставка заробітної плати за монополії. Умови максимізації прибутку монополіста. Роль профспілок. Граничний дохід і рівень оплати праці. Двостороння монополія на ринку праці.

Література: [1, гл. 18], [2, гл. 10], [3, гл. 30, 38], [4, гл. 10], [5, гл. 8, 9], [6, гл. 8].

Тема 13. Ринок капіталу та землі

Капітал – фактор виробництва довготривалого користування. Основний та оборотний капітал, відмінності в їх формуванні. Фактор часу в оцінці основного капіталу. Відсоткова та дисконтована вартість капіталу. Інвестиційні рішення підприємства. Порівняння ціни попиту і ціни пропозиції капіталу та інвестицій. Криві ціни попиту і ціни пропозиції капіталу. Гранична ефективність інвестицій, відсоткова ставка та оптимальний обсяг капіталу. Номінальні і реальні відсоткові ставки. Відсоткова ставка і її вплив на обсяг і структуру капіталу. Ринок землі. Особливості землі як фактору виробництва. Земельна рента та її природа. Ціна землі як капіталізована рента.

Література: [1, гл. 11], [2, гл. 11], [3, гл. 31], [4, гл. 11], [5, гл. 10], [6, гл. 9].

Тема 14. Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та суспільні блага

Роль державної політики в механізмі ринкового регулювання. Зовнішні ефекти, їх економічний зміст. Поняття про зовнішні ефекти. Позитивні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо коригування (графічна інтерпретація). Негативні зовнішні ефекти, їх сутність, вплив на обсяг та ціну рівноваги; заходи щодо керування (графічна інтерпретація). Суспільні та приватні витрати (вигоди). Коригуючі податки та субсидії. Теорема Коуза-Стіглера. Громадські блага і громадській вибір. Поняття громадських благ. Приватні та громадські блага. Попит на громадські блага і ефективний їх обсяг. Особливості формування попиту, пропозиції та ціни рівноваги. Забезпечення громадськими благами: можливість ринку і держави. Економічна роль держави у ринковій економіці. Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов. Теорія суспільного вибору: способи прийняття рішень та проблема ефективності.

Література: [2, гл. 14], [3, гл. 33], [4, гл. 12], [6; гл. 12].

Тема 15. Загальна рівновага і ефективність ринкової системи

Аналіз загальної рівноваги. Проблема оптимальності і загальна економічна рівновага. Оптимальний розподіл ресурсів серед виробників. Оптимальний розподіл продуктів серед споживачів. Оптимальність системи за Парето. Виробничі можливості і оптимальний розподіл ресурсів. Обмеженість ресурсів і багатоваріантність їх використання. Альтернативність виробничих можливостей та їх лінія. Можливі корисності і оптимальний розподіл продуктів. Лінія можливих корисності і межа задоволеності. Умови ефективного розподілу продуктів серед споживачів. Досягнення ефективності в системі ринків за досконалої конкуренції та розподіл добробуту.

Література: [2, гл. 15], [3, гл. 32], [4, гл. 12], [5, гл. 13], [6, гл. 12].

2 ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота з дисципліни «Мікроекономіка» є однією з форм самостійної роботи студентів на пряму підготовки 0306 «Менеджмент і адміністрування» і 0305 «Економіка і підприємництво». Виконання контрольної роботи сприяє глибокому і самостійному вивченню розділів дисципліни і одночасно є однією з форм перевірки знань студентів. Теоретичні питання і ситуаційні задачі повинні виконуватись із залученням довідкового матеріалу і відповідно до індивідуально узгодженого варіанта.

Мета контрольної роботи – виробити у студентів навички з оцінки економічних процесів в суспільстві на прикладі конкретних підприємств.

Номер варіанта кожної контрольної роботи утворюють дві останні цифри номера залікової книжки студента. Номери запитань і завдань контрольної роботи студент встановлює по відповідній таблиці варіантів (дод. Б., табл. Б.1 і табл. Б.2), розташованого на перетині рядка, номером якого є передостання цифра шифру, із стовпцем, номером якого є остання цифра шифру.

Контрольна робота складається з трьох частин: теоретичної, практичної та тестових завдань. У першій частині студент повинен розкрити теоретичні питання, згідно вибраному варіанту з дод. Б (табл. Б.1). Список теоретичних запитань розташований на стор. 14-15. У практичній частині студент повинен вирішити п'ять задач з базових розділів мікроекономіки, які також обираються з дод. Б (табл. Б.1). Варіанти практичних задач розташовані на стор.16-27. До розв'язання задач необхідно приступати після вивчення теоретичного матеріалу за темами, наведеними на стор. 5-11. Варіанти тестових завдань обираються з дод. Б (табл. Б.2), а перелік тестових завдань знаходиться на стор. 48-63. Посилання на літературні джерела обов'язкові.

Основні вимоги до контрольної роботи:

1. Контрольна робота повинна виконуватися на аркушах формату А4.
2. Приклад оформлення титульного аркуша наведено у дод. А.
3. Текст роботи повинен бути написаний чітким, розбірливим почерком із збільшеною відстанню між рядків для зауважень рецензента, або набраний на комп'ютері шрифтом Times New Roman (14), інтервал – 1,5.
4. На початку роботи вказується номер варіанта і номери всіх запитань, повний текст запитання приводиться перед відповіддю на нього.
5. Наприкінці роботи обов'язково наводиться список літератури, на який в тексті відповідей повинні даватися посилання.
6. Відповідь на запитання повинна бути чіткою, повною, послідовною, з виділенням всіх складових частин запитання.

7. Задачі повинні бути розв'язані послідовно, відповідно до вихідних даних за обраним варіантом (стор. 37-46). Після зазначення формули необхідно підставити числові дані і визначити результат з указанням одиниць виміру, після чого слідує розшифровка всіх умовних позначень, які входять до формули, а також номер використаного джерела.

8. Питання тестових завдань повинні бути вказані у контрольній роботі з обов'язковим зазначенням повної відповіді на нього. Послідовність тестових завдань у методичних вказівках відповідає темам робочої навчальної програми дисципліни, які представлені на стор. 5-11.

9. Не допускається дублювати текст з літератури і розміщати в роботі матеріал, який не є відповіддю на запитання.

Отримавши прорецензовану роботу, студент повинен усунути всі вказані в рецензії недоліки, виконуючи необхідні доповнення наприкінці роботи з указанням запитання, до якого воно відноситься. Якщо робота не зарахована, то студент пише нову контрольну роботу і разом з нею здає незараховану роботу в її первинному вигляді. Студенти, які не усунули в контрольній роботі вказані в рецензії недоліки до складання іспиту не допускаються.

3 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Проаналізувати економічний вибір в умовах обмеженості ресурсів.
2. Надати визначення поняттю мікросистема, її різновиди.
3. Обґрунтувати поняття лінії виробничих можливостей (ЛПВ) і проаналізувати закон зростаючих (альтернативних) витрат.
4. Надати порівняльну характеристику двом поняттям – економічні потреби і економічні блага.
5. Проаналізувати основні положення теорії «помилкових» і «дійсних» потреб.
6. Обґрунтувати основні положення теорії абсолютних і відносних потреб.
7. Проаналізувати основні положення теорії родових і похідних потреб.
8. Надати визначення поняттю «попит», його графічне зображення.
9. Проаналізувати зміни попиту під впливом цінових і нецінових детермінантів.
10. Проаналізувати цінову еластичність попиту, її різновиди.
11. Охарактеризувати чинники цінової еластичності попиту.
12. Методика розрахунку перехресної еластичності попиту.
13. Надати визначення поняттю «пропозиція», її графічне зображення.
14. Проаналізувати зміни пропозиції під впливом нецінових детермінантів.
15. Методика визначення еластичності пропозиції.
16. Надати визначення поняттю ринковий механізм.
17. Проаналізувати умови ринкової рівноваги.
18. Надати порівняльну характеристику ефекту доходу і заміщення економічних благ .
19. Проаналізувати дію закону спадної граничної корисності.
20. Надати порівняльну характеристику сукупної і граничної корисності.
21. Проаналізувати дію правила максимізації корисності.
22. Графічне зображення бюджетної лінії в теорії споживчої поведінки.
23. Графічне зображення кривої байдужості в теорії споживчої поведінки.
24. Проаналізувати особливості технології виробництва, графічне зображення ізокванти.
25. Проаналізувати особливості виробництва з одним змінним чинником.
26. Проаналізувати особливості виробництва з двома змінними чинниками.
27. Обґрунтувати ефект зростання масштабу виробництва.
28. Надати порівняльну характеристику зовнішнім і внутрішнім витратам.

29. Надати порівняльну характеристику нормальному і економічному прибутку.
30. Графічне зображення постійних, змінних і загальних витрат фірми.
31. Надати порівняльну характеристику середнім і граничним витратам.
32. Проаналізувати витрати виробництва в довгостроковому періоді, графічне зображення ізокошти.
33. Проаналізувати особливості рівноваги виробника та умов мінімізації витрат виробництва.
34. Надати порівняльну характеристику моделям ринкових структур.
35. Визначити принципи поведінки фірми в умовах ринку чистої конкуренції.
36. Проаналізувати попит на продукт конкурентного продавця. Динаміка зміни середнього, валового і граничного доходу.
37. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення валового доходу і валових витрат.
38. Визначити умови максимізації прибутку в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції: зіставлення граничного доходу і граничних витрат.
39. Проаналізувати умови правила максимізації прибутку ($MR = MC$).
40. Проаналізувати тенденцію зміни граничних витрат і криву пропозиції в короткостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
41. Визначити умови максимізації прибутку в довгостроковому періоді за умов чистої конкуренції.
42. Обґрунтувати умови функціонування чистої монополії: поняття, принципи поведінки фірми.
43. Проаналізувати бар'єри для вступу до монопольної галузі.
44. Проаналізувати особливості формування попиту на продукт монопольного продавця.
45. Показати залежність об'єму виробництва від попиту і доходу в умовах чистої монополії.
46. Визначити умови максимізації прибутку чистого монополіста в короткостроковому періоді.
47. Методика визначення економічної ефективності чистої монополії.
48. Охарактеризувати умови цінової дискримінації.
49. Надати визначення поняттю монополістичної конкуренції.
50. Обґрунтувати умови максимізації прибутку монопольного конкурента в короткостроковому періоді.
51. Проаналізувати поведінку монополістично конкурентної фірми в довгостроковому періоді.
52. Проаналізувати методи просування продукції монопольного конкурента: матриця «товар – ринок».

53. Реклама як спосіб просування продукції монопольного конкурента.
54. Визначити характерні риси олігополії.
55. Визначити умови поведінки олігополіста на ринку: моделі змови і таємної змови.
56. Обґрунтувати особливості ціноутворення при олігополії: правило «великого пальця».
57. Визначити умови поведінки олігополіста за відсутності змови: модель ламаної кривої попиту.
58. Визначити особливості функціонування дуополії Курно.
59. Використання теорії ігор під час пояснення поведінки олігополіста.
60. Порівняння ціни попиту і ціни пропозиції капіталу та інвестицій.

4 ВИХІДНІ ДАНІ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ ЗА ВАРІАНТАМИ

Задача 61 – 70

Задача 61

Функція ринкового попиту $Q = 10 - 4p$. Збільшення доходів населення привело до збільшення попиту на 20%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Визначити максимальну ціну попиту.

Задача 62

Ринковий попит на фотоплівку «Fuji» заданий функцією $Q = 18 - 2p$. Зниження цін на фотоапарати привело до збільшення попиту на плівку на 15%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Визначити максимальну ціну попиту.

Задача 63

Ринковий попит на відеокасети «JVC» заданий функцією $Q = 55 - 7p$. Зростання цін на відеоплеєри призвело до падіння попиту на відеокасети на 10%-ів. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 64

Попит на масло заданий функцією $Q_d = 10 - p$, а пропозиція $Q_s = 4p - 5$. Зниження ціни на маргарин призвело до зміни величини попиту на масло у розмірі 10%-ів для кожної ціни. Одночасно підвищення ціни молока призвело до зміни пропозиції масла на 20%-ів для кожної ціни.

- Які знаки змін попиту і пропозиції?
- Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж масла.

Задача 65

Попит на фотографії заданий функцією $Q_d = 8 - 3p$, а пропозиція $Q_s = p - 4$. Підвищення ціни друку фотографій призвело до зміни попиту на фотоальбоми на 20%-ів. Одночасно збільшення ставки ввізного мита призвело до змін обсягу пропозиції фотоальбомів на 15%-ів.

- Які знаки змін попиту і пропозиції?
- Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж фотоальбомів.

Задача 66

Попит на шоколадні цукерки «Білочка» заданий функцією $Q_d = 16 - 2p$, пропозиція $Q_s = 2p - 28$. Зниження грошових доходів споживачів призвело до зміни попиту на цукерки у розмірі 5%-ів. Одночасно зниження ціни на какао-боби призвело до зміни пропозиції цукерок на 10%-ів.

- Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж цукерок.

Задача 67

Функція ринкового попиту $Q_d = 30 - 5p$. Збільшення кількості споживачів на ринку привело до збільшення попиту на 5%-ів при кожній ціні. Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 68

Попит на пилососи у Торговому Домі «Биттехніка» заданий функцією $Q = 26 - 4p$. Як зміниться попит на пилососи, якщо відомо, що працівникам металургійного заводу, що є основними покупцями в магазині, підвищили зарплату на 8%-ів? Знайдіть нову функцію попиту. Знайдіть максимальну ціну попиту.

Задача 69

Попит на автомагнітоли заданий функцією $Q_d = 12 - 3p$, пропозиція $Q_s = 3p - 4$. Надзвичайна популярність цього товару у поточному сезоні привела до змін попиту на 10%-ів. Одночасно зниження цін на автомобілі призвело до змін пропозиції автомагнітол на 6%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважного обсягу продаж автомагнітол.

Задача 70

Попит на бензин заданий функцією $Q_d = 6 - p$, пропозиція $Q_s = 4p - 3$. Зростання грошових доходів споживачів привело до зміни попиту на бензин на 2%-и. Одночасно зниження ціни на нафту пропозиція бензину змінилася на 9%-ів.

а) Які знаки змін попиту і пропозиції?

б) Знайдіть абсолютні зміни рівноважної ціни і рівноважної ціни і рівноважного об'єму продажів цукерок.

Задача 71 – 80

На основі наступних даних розрахувати коефіцієнти еластичності попиту і пропозиції, а також торгову виручку фірми (табл. 4.1).

Ціна продукції P, грн	Згідно з варіантом				
	10000	13000	17000	22000	25000
Кількість продукції Q_d , що користується попитом, од.					
Кількість пропонованої продукції Q_s , од.	28000	22000	17000	13000	11000

Таблиця 4.1 – Ціна продукції

№ вар.	Ціна продукції				
	10	9	8	7	6
71	24	22	20	18	16
72	48	40	35	32	30
73	120	90	70	65	50
74	12	10	8	6	4
75	14	12	9	5	1
76	44	38	32	25	17
77	65	63	61	57	51
78	21	20	18	16	13
79	98	88	72	55	46

Задача 81 – 90

У табл. 4.2 вказано зміну ціни товару А і зміну об'єму продажів товару Б, що послідувала за цим. Визначити, якими товарами по відношенню один до одного є А і Б.

Таблиця 4.2 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Первинна ціна P_0 , грн	Нова ціна P_1 , грн	Старий об'єм продажів Q_0 , од.	Новий об'єм продажів Q_1 , од.
1	2	3	4	5
81	11	9	550	800
82	3	7	1300	2000
83	4	6	124	36
84	17	11	89	342
85	12	8	80	120
86	36	44	2600	1750
87	21	13	650	2080
88	5	10	6770	2450
89	38	48	65	45
90	73	35	450	1120

Задача 91 – 105

Задача 91

Нижче наведені дані про ситуацію на ринку відеокасет (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 – Ринок відеокасет

Ціна, грн	8	16	24	32	40
Попит, млн. од.	70	60	50	40	30
Пропозиція, млн. од.	10	30	50	70	90

Побудуйте графік попиту і пропозиції відеокасет.

а) Яка ситуація складеться на ринку – виникне надлишок або дефіцит відеокасет – при ціні 8 грн. за касету. Визначите обсяг надлишку (дефіциту).

б) Виконайте попереднє завдання за умови, що ціна склала 32 грн. за касету.

в) Чому дорівнює рівноважна ціна відеокасет на цьому ринку?

г) Зростання споживчих витрат підвищив попит населення на відеокасети на 15 млн. штук при кожному рівні ціни. Яка буде рівноважна ціна і рівноважний обсяг виробництва відеокасет?

Задача 92

Щомісячна пропозиція комп'ютерів українськими торговими фірмами дорівнює 1800 штук за ціною 2,4 тис. грн за одиницю. Попит за місяць дорівнював 3500 штукам, так що покупці готові були платити 2,7 тис. грн. за комп'ютер. Яка рівноважна ринкова ціна комп'ютерів за цей місяць? Розв'язати задачу графічно.

Задача 93

Формула попиту $Q_d = 11 - p$, формула пропозиції $Q_s = 2p - 4$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 4 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 94

Формула попиту $Q_d = 6 - 2p$, формула пропозиції $Q_s = 3p - 4$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 5 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 95

Формула попиту $Q_d = 100 - 15p$, формула пропозиції $Q_s = 4p - 33$.

а) Знайдіть рівноважну ціну і обсяг продаж.

б) Визначити надлишок (дефіцит) пропозиції при ціні 6 грн.

в) Побудуйте графік обсягу продаж.

Задача 96

Пропозиція тугриків при курсі 5 грн/тугрик дорівнює 2 млн. на день, а при курсі 7 грн/тугрик – 4 млн. Функція пропозиції тугриків лінійна. Попит на тугрики постійний і дорівнює 1 млн. тугриків на день. Побудуйте графік обсягу продаж тугриків. Визначте рівноважний курс тугрика.

Задача 97

У табл. 4.4 представлена пропозиція яловичини на ринку товарів та послуг.

Таблиця 4.4 – Пропозиція яловичини

Ціна, грн/кг	Обсяг пропозиції в місяць, тонн
12,0	100
12,5	200
13,0	350
13,5	600
14,0	700
14,5	800

Побудуйте криву пропозиції яловичини. Що відбудеться, якщо обсяг пропозиції яловичини скоротиться з 700 до 600 т? Припустимо, що місцеві органи влади ввели податок у розмірі 1 грн. за 1 кг, який сплачують продавці. Як це відобразиться на кривій пропозиції яловичини? Які чинники могли б вплинути на такі зміни?

Задача 98

У табл. 4.5 представлені дані, що характеризують різні ситуації на ринку зеленого горошка.

Таблиця 4.5 – Попит і пропозиція зеленого горошка

Ціна, грн	Обсяг попиту (млн банок в рік)	Обсяг пропозиції (млн банок в рік)
0,80	70	10
1,00	60	30
1,20	50	50
1,40	40	70
1,60	30	90

Побудуйте криву попиту і пропозиції за даними таблиці. Яка рівноважна ціна і рівноважний обсяг продаж?

Якщо ринкова ціна на банку горошку дорівнює 0,80 грн, що характерний для даного ринку – надлишок або дефіцит? В якому обсязі?

Якщо ринкова ціна на банку горошка дорівнює 1,60 грн, що характерний для даного ринку – надлишок або дефіцит? В якому обсязі?

Задача 99

На ринку два покупці. Крива попиту Андрія задана функцією $Q_d = 12 - 3p$, а крива попиту Сергія $Q_d = 16 - 4p$. Ринкова ціна товару дорівнює 3 грн.

- Знайдіть надлишок для кожного споживача.
- Знайдіть суму надлишків споживачів.
- Побудуйте графічно індивідуальний і ринковий надлишок споживачів.

Задача 100

Функція попиту на товар $Q_d = 9 - 3P$, а функція пропозиції $Q_s = -7 + 3P$. Визначити:

- Рівноважну ціну і обсяг продаж.
- Надлишок споживача і виробника.
- Уряд ввів податок на товар у розмірі 2 грн за одиницю продукції. Податок сплачувався продавцями товару. Визначити новий рівноважний обсяг попиту і ціну.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 101

Функція попиту на товар $Q_d = 50 - 3P$, функція пропозиції $Q_s = -3 + P$. Визначити:

- Рівноважну ціну і обсяг продаж.
- Надлишок споживача і виробника.
- Попит на товар скоротився на 5 %. Визначте нову рівноважну ціну і обсяг продаж.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 102

Функція попиту на товар $Q_d = 8 - 2P$, функція пропозиції $Q_s = -10 + P$.

Визначити:

- Рівноважну ціну і об'єм продажів.
- Надлишок споживача і виробника.
- Уряд встановив дотацію виробникам у розмірі 2 грн на одиницю продукції. Визначте нові рівноважні об'єми попиту і ціну.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 103

Функція попиту на товар $Q_d = 25 - 10P$, функція пропозиції $Q_s = -10 + 12P$.

Визначити:

- Рівноважну ціну і обсяг.

2. Надлишок споживача і виробника.

3. Попит на товар збільшиться на 5%. Пропозиція товару скоротилась на 5%. Визначити нову рівноважну ціну і обсяг продаж.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 104

Функція попиту на товар $Q_d = 18 - 10P$, функція пропозиції $Q_s = -16 + 9P$

Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.

2. Надлишок споживача і виробника.

3. Уряд встановив фіксовану ціну на товар, яка дорівнює 3 грн на одиницю продукції. Визначити обсяг дефіциту на ринку товарів та послуг.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 105

Функція попиту на товар $Q_d = 7 - 2P$, функція пропозиції $Q_s = -5 + P$.
Визначити:

1. Рівноважну ціну і обсяг продаж.

2. Надлишок споживача і виробника.

3. Уряд встановив граничну ціну на рівні 2 грн за одиницю продукції. Визначити обсяг дефіциту на ринку товарів та послуг.

Розв'язати задачу аналітичним і графічним способами.

Задача 106-115

На основі наступних даних розрахувати граничну корисність від споживання продукту (табл.4.6).

Таблиця 4.6 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Продукт та його сукупна корисність							
	2	3	4	5	6	7	8	9
106	Кількість спожитих за один день яблук, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від яблук, ютилі	0	8	13	17	20	22	23
107	Кількість відеокасет, од	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від перегляду відеокасет, ютилі	0	15	30	44	54	58	59
108	Кількість спожитих за один день бутербродів	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від бутербродів, ютилі	0	5	10	15	19	23	26

Продовження табл. 4.6

1	2	3	4	5	6	7	8	9
109	Кількість спожитих за один день піц, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від піци, ютилі	0	36	62	80	94	101	100
110	Кількість куплених газет, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від прочитаних газет, ютилі	0	40	76	104	130	150	164
111	Кількість журналів, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від читання журналів, ютилі	0	90	165	215	250	265	270
112	Кількість телевізорів у квартирі, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від наявності телевізорів у квартирі, ютилі	0	265	492	628	703	703	686
113	Кількість уроків англійської мови за тиждень, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від уроків, ютилі	0	28	63	100	133	156	165
114	Кількість автомобілів у родині, од.	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від наявності автомобілів, ютилі	0	329	661	874	873	792	687
115	Кількість компакт-дисків	0	1	2	3	4	5	6
	Сукупна корисність від прослуховування компакт-дисків, ютилі	0	12	27	45	49	52	52

Задача 116 – 125

Накресліть криву байдужості, використовуючи початкові дані, що характеризують товарні набори (табл.4.7). Виходячи із заданих цін товарів А і В і вказаного споживача, що є у розпорядженні доходу, додайте до свого графіка бюджетну лінію. У якій саме комбінації купить споживач товари А і В?

Таблиця 4.7 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Товарні набори							Дохід споживача, грн
	1	2	3	4	5	6	7	
116	Товар А, шт.. (3 грн)	8	12	16	22	28	34	117
	Товар В, шт.. (4,5 грн)	26	21	17	12	8	7	

Продовження табл. 4.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
117	Товар А, шт. (1 грн)	14	17	21	25	30	37	37
	Товар В, шт. (1,2 грн)	30	25	21	16	15	12	
118	Товар А, шт. (1,3 грн)	16	18	22	27	34	38	50
	Товар В, шт. (0,8 грн)	35	30	26	20	18	15	
119	Товар А, шт. (6,2 грн)	4	7	10	14	20	26	161
	Товар В, шт. (4 грн)	20	14	10	7	5	4	
120	Товар А, шт. (1 грн)	3	4	6	10	16	26	50
	Товар В, шт. (2,5 грн)	20	14	8	5	3	2	
121	Товар А, шт. (1,5 грн)	7	9	12	16	24	34	51
	Товар В, шт. (2 грн)	20	16	12	10	8	4	
122	Товар А, шт. (7 грн)	2	4	5	8	10	11	370
	Товар В, шт. (4 грн)	80	50	38	26	20	19	
123	Товар А, шт. (1,5 грн)	16	12	8	4	2	1	48
	Товар В, шт. (1 грн)	6	8	12	24	36	48	
124	Товар А, шт. (3,4 грн)	24	36	48	66	84	102	351
	Товар В, шт. (5,2 грн)	78	63	54	36	24	21	
125	Товар А, шт. (15 грн)	6	8	12	20	32	52	780
	Товар В, шт. (8 грн)	40	28	20	14	10	8	

Задача 126 – 135

Використовуючи початкові дані, накресліть криву байдужості. Визначте граничну норму заміщення (MRS) (табл. 4.8).

Таблиця 4.8 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Товарні набори						
	2	3	4	5	6	7	8
126	Товар А, од.	8	12	16	22	28	34
	Товар В, од.	26	21	17	12	8	7
127	Товар А, од.	14	17	21	25	30	37
	Товар В, од.	30	25	21	16	15	12
128	Товар А, од.	16	18	22	27	34	38
	Товар В, од.	35	30	26	20	18	15
129	Товар А, од.	4	7	10	14	20	26
	Товар В, од.	20	14	10	7	5	4
130	Товар А, од.	3	4	6	10	16	26
	Товар В, од.	20	14	8	5	3	2
131	Товар А, од.	7	9	12	16	24	34
	Товар В, од.	20	16	12	10	8	4

Продовження табл. 4.8

1	2	3	4	5	6	7	8
132	Товар А, од.	2	4	5	8	10	11
	Товар В, од.	80	50	38	26	20	19
133	Товар А, од.	16	12	8	4	2	1
	Товар В, од.	6	8	12	24	36	48
134	Товар А, од.	24	36	48	66	84	102
	Товар В, од.	78	63	54	36	24	21
135	Товар А, од.	6	8	12	20	32	52
	Товар В, од.	40	28	20	14	10	8

Задача 136 – 140

Задача 136

Покупець Міронов С.В. регулярно споживає хліб (4,56 грн за буханку) і молоко (10,65 грн за 1 літр). Кожного тижня він купує таку кількість цих продуктів, що гранична їх корисність складає відповідно 60 і 50 ютилей. Чи можна сказати, що покупець Міронов С.В. має якнайкращий набір продуктів, тобто, що максимізує корисність споживаних продуктів? Якщо немає, то яким чином йому слід перерозподілити свої витрати між цими двома товарами?

Задача 137

Готуючись до поїздки в США, студент Петренко вивчає англійську мову. Він регулярно займається з репетитором (ціна уроку – 75 грн) і купує газети англійською мовою (ціна газети – 10 грн). Кожного тижня він займається так, що гранична корисність уроків 80 ютилей, а читання газет – 15 ютилей. Чи максимізував Петренко корисність своїх занять англійською мовою? Якщо ні, то яким чином йому слід перерозподілити свої витрати між цими двома товарами?

Задача 138

Гранична корисність какао дорівнює 80 од./г, молока – 60 од./г. Ціна какао – 40 коп/г, молока – 20 коп/г. Як поліпшити набір, якщо зміна кількості продукту «какао з молоком» не повинна перевищувати 10?

Задача 139

Припустимо, що гранична корисність відеокасети дорівнює 45 ютиль, а перегляд кінофільму – 30 ютиль. Відеокасета коштує 9 грн, а квиток до кінотеатру – 12 грн. Застосовуючи правило максимізації корисності, на користь чого ви зробите вибір?

Задача 140

Кількість хліба в бутерброді (набор) дорівнює 10г, масла – 12гр. Гранична корисність хліба – 40 ютиль, масла – 50 ютиль. Поліпшіть набір.

Задача 141 – 155

Використовуючи початкові дані, обчисліть граничну і середню продуктивність (табл. 4.9). Накресліть на графіку криві загального об'єму виробництва, граничної і середньої продуктивності (граничного і середнього продуктів праці) і детально поясніть, як пов'язана між собою кожна пара кривих.

Таблиця 4.9 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані								
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
141	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	15	34	51	65	74	80	83	82
142	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	10	28	44	54	64	68	68	66
143	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	46	56	68	82	90	98	96	92
144	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	18	29	31	41	50	49	46	42
145	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	55	110	160	205	240	270	285	295
146	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	13	25	35	44	52	52	50	46
147	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	32	56	71	82	91	96	98	100
148	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	48	62	75	90	116	132	140	146
149	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	24	48	76	100	120	136	146	152
150	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	120	245	370	505	630	780	890	900
151	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	37	65	84	96	102	102	99	93
152	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	26	51	77	101	120	136	148	155
153	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	89	180	275	373	456	524	582	634
154	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	12	27	34	40	44	44	42	39
155	Кількість зайнятих (L), осіб	1	2	3	4	5	6	7	8
	Об'єм виробництва (Q), од.	10	25	37	47	55	60	59	56

Задача 156 – 170

Початкові дані задають ізокванту виробничої функції (табл. 4.10). Знайдіть граничну норму заміщення праці для кожного набору витрат ресурсів. Яка тенденція зміни граничної норми заміщення праці із збільшенням витрат праці? Дайте їй своє пояснення.

Таблиця 4.10 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані					
	2	3	4	5	6	7
156	Витрати праці L, робітники	2	3	4	5	6
	Витрати капіталу K, верстати	120	80	60	48	40
157	Витрати праці L, робітники	1	2	3	4	5
	Витрати капіталу K, верстати	116	82	41	18	0
158	Витрати праці L, робітники	2	7	13	16	23
	Витрати капіталу K, верстати	10	6	3	1	0
159	Витрати праці L, робітники	1	3	6	10	15
	Витрати капіталу K, верстати	66	51	40	25	8
160	Витрати праці L, робітники	3	6	9	12	15
	Витрати капіталу K, верстати	57	33	21	11	4
161	Витрати праці L, робітники	4	8	12	16	20
	Витрати капіталу K, верстати	84	69	48	35	27
162	Витрати праці L, робітники	422	454	468	481	490
	Витрати капіталу K, верстати	803	739	645	592	564
163	Витрати праці L, робітники	27	32	38	44	52
	Витрати капіталу K, верстати	482	404	366	313	287
164	Витрати праці L, робітники	5	10	16	23	30
	Витрати капіталу K, верстати	73	64	50	34	17
165	Витрати праці L, робітники	23	28	33	40	48
	Витрати капіталу K, верстати	65	60	53	46	35

Продовження табл. 4.10

1	2	3	4	5	6	7
166	Витрати праці L, робітники	12	16	22	31	45
	Витрати капіталу K, верстати	534	486	402	314	206
167	Витрати праці L, робітники	6	12	20	30	44
	Витрати капіталу K, верстати	569	504	428	305	185
168	Витрати праці L, робітники	9	22	26	46	60
	Витрати капіталу K, верстати	394	340	322	281	242
169	Витрати праці L, робітники	27	35	41	52	58
	Витрати капіталу K, верстати	66	52	43	37	30
170	Витрати праці L, робітники	11	15	24	32	38
	Витрати капіталу K, верстати	62	53	46	39	32

Задача 171

Використовуючи початкові дані, розрахувати витрати фірми (табл. 4.11).

Таблиця 4.11 – Вихідні дані за задачею

Показники загальних витрат				Показники середніх витрат			
Кількість продукції, Q	Сума постійних витрат, TFC	Сума змінних витрат, TVC	Сума загальних витрат, TC	Середні постійні витрати, AFC	Середні змінні витрати, AVC	Середні загальні витрати, ATC	Граничні витрати, MC
0	*	0					
1	*	5					
2	*	15					
3	*	30					
4	*	50					
5	*	75					
6	*	95					
7	*	110					
8	*	120					
9	*	125					
10	*	130					

* Сума постійних витрат обирається самостійно студентом таким чином: останню цифру залікової книжки помножують на 15.

Наприклад, якщо номер залікової книжки закінчується на 6, то сума постійних витрат дорівнюватиме: $6 \times 15 = 90$.

Оскільки постійні витрати не міняються залежно від об'єму виробництва, то дане число (у прикладі 90) проставляється у всьому стовпці.

Задача 171-181

Проаналізуйте початкові дані і визначте, при яких ціні і обсягах виробництва конкурентна фірма максимізує свій прибуток (табл. 4.12, 4.13).

Таблиця 4.12 – Вихідні дані за задачею

Об'єм випуску Q	Витрати			TR при P ₁ , грн	TR при P ₂ , грн
	TFC	TVC	TC		
0		0			
15		250			
63		750			
76		1000			
85		1250			

Таблиця 4.13 – Постійні витрати TFC і ціни P₁ і P₂

№ вар.	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181
TFC	1000	780	210	160	500	300	420	670	340	830
P ₁	35	40	24	58	25	15	17	22	16	32
P ₂	20	17	12	34	16	8	6	14	11	24

Задача 182-191

На основі початкових даних визначте значення загального, середнього і граничного доходу фірми-монополіста (табл.4.14).

Таблиця 4.14 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані										
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
182	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	100	83	71	63	55	48	42	37	33	29
183	Q, од.	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Продовження табл. 4.14

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	P, грн	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1
184	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	100	83	71	63	55	48	42	37	33	29
185	Q, од.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	P, грн	7	6.5	6	5.5	5	4.5	4	3.5	3	2.5
186	Q, од.	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
	P, грн	200	166	142	126	110	96	84	74	66	58
187	Q, од.	1	3	5	7	9	11	13	14	15	17
	P, грн	152	142	130	116	100	82	72	50	26	10
188	Q, од.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	P, грн	47	45	42	39	35	31	26	21	16	10
189	Q, од.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	P, грн	68	67	63	58	52	45	37	28	18	7
190	Q, од.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	P, грн	130	127	120	111	100	86	71	50	32	24
191	Q, од.	1	3	6	10	14	19	25	31	37	43
	P, грн	285	252	220	196	160	128	102	90	79	71

Задача 192 – 201

На основі початкових даних визначте валовий, середній і граничний доходи для кожного можливого рівня продажів чистого конкурента (табл. 4.15, 4.16).

Таблиця 4.15 – Вихідні дані за задачею

Необхідна кількість, од.	0	1	2	3	4	5
Ціна товару, грн	згідно з варіантом*					

Таблиця 4.16 – Ціна товару, грн*

№ вар.	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201
Ціна, грн	2,7	3,5	94	205	6,3	34,1	5,9	7,7	48	21

* В умовах чистої конкуренції ціна окремої фірми є постійною величиною (не залежить від об'єму виробництва), тому вказане у варіанті її значення записується у всьому рядку таблиці.

Задача 202 - 210

На ринку діють дві фірми олігополістичного типу. Кожна з них має 50% об'єму ринку. Фірми дотримуються єдиної політики цін. Відомо ціни, об'єм випуску і загальні витрати (табл. 4.17). Визначте, при якому об'ємі виробництва і якому рівні ціни фірми максимізували прибуток?

Таблиця 4.17 – Вихідні дані за задачею

№ вар.	Початкові дані					
	2	3	4	5	6	7
202	Об'єм випуску Q, од.	2	4	6	8	10
	Ціна P, грн	80	70	60	50	40
	Загальні витрати TC, грн	130	220	310	400	490
203	Об'єм випуску Q, од.	1	3	5	7	9
	Ціна P, грн	50	45	40	35	30
	Загальні витрати TC, грн	70	130	200	250	280
204	Об'єм випуску Q, од.	3	4	5	6	7
	Ціна P, грн	30	28	25	21	16
	Загальні витрати TC, грн	92	95	96	98	110
205	Об'єм випуску Q, од.	10	20	30	40	50
	Ціна P, грн	130	96	90	86	78
	Загальні витрати TC, грн	2410	2617	2725	2790	2956
206	Об'єм випуску Q, од.	12	17	23	30	37
	Ціна P, грн	66	57	48	39	30
	Загальні витрати TC, грн	815	884	962	1010	1120
207	Об'єм випуску Q, од.	20	40	60	80	100
	Ціна P, грн	110	100	90	80	70
	Загальні витрати TC, грн	3000	3900	4800	5900	7100
208	Об'єм випуску Q, од.	4	6	8	10	12
	Ціна P, грн	12	9,8	9,5	7	4
	Загальні витрати TC, грн	44	51	68	87	108
209	Об'єм випуску Q, од.	8	10	12	14	16
	Ціна P, грн	27	25	22	18	13
	Загальні витрати TC, грн	103	124	150	188	226
210	Об'єм випуску Q, од.	5	6	7	8	9
	Ціна P, грн	10	9	8	7	6
	Загальні витрати TC, грн	45	47	50	55	65

5 МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАДАЧ

5.1 Ринковий механізм та його рівновага (задачі за темами 3 – 4)

Задачі 61 – 70

Задачі під цими номерами призначені для придбання навиків знаходження функцій попиту. Для цього потрібне знання цінових і нецінових чинників попиту (тема 3 «Ринковий попит»).

Максимальна ціна попиту – це максимальна ціна, яку може встановити виробник. Відповідно до закону попиту і пропозиції (тема 4 «Ринкова пропозиція»), якщо виробник (продавець) встановлює максимальну ціну, то попит на його продукцію буде нульовим. Тобто для того, щоб знайти максимальну ціну попиту, потрібно функцію попиту прирівняти до нуля.

Рівноважна ціна (тема 4 «Ринкова пропозиція») – ціна, при якій попит дорівнює пропозиції (точка перетину кривих попиту і пропозиції).

Задача 71 – 80

На основі наступних даних розрахувати коефіцієнти еластичності попиту і пропозиції, а також валовий дохід фірми. Задача під цими номерами допоможуть студентам набути практичних навичок розрахунку коефіцієнтів еластичності попиту і пропозиції.

Коефіцієнт еластичності попиту E_d (тема 3. «Ринковий попит») розраховується за формулою:

$$E_d = \frac{\text{відсоткова зміна кількості продукції}}{\text{відсоткова зміна ціни продукції}}. \quad (5.1)$$

Відсоткові зміни обчислюються шляхом ділення величини зміни в ціні на первинну ціну і наступної за цим зміни в кількості продукції, на ту кількість продукції, на яку попит пред'являвся спочатку. Тому формулу можна представити у наступному вигляді:

$$E_d = \frac{Q_2 - Q_1}{Q_1 + Q_2} \div \frac{P_2 - P_1}{P_2 + P_1}. \quad (5.2)$$

Концепція цінової еластичності застосовується також і по відношенню до пропозиції (тема 4 «Ринкова пропозиція»). Якщо

виробники чутливі до змін цін, пропозиція еластична. І навпаки. Єдина необхідна зміна до формули – полягає в заміні «відсоткової зміни кількості продукції», яку споживають, на «відсоткові зміни кількості пропонованої продукції».

Еластичність пропозиції за ціною – це відсоткова зміна кількості товару, який пропонується, при зміні ціни на один відсоток.

Валовий дохід фірми від реалізації продукції розраховується за формулою:

$$TR = Q \cdot P, \text{ грн}, \quad (5.3)$$

де Q – обсяг реалізації продукції, од.;

P – ціна продукції, грн.

Результати розрахунків доцільно занести в таблицю (табл. 5.1).

Таблиця 5.1 – Еластичність попиту і пропозиції

Ціна продукції, P грн					
Обсяг попиту, Q_d , од.					
Обсяг пропозиції, Q_s , од.					
Коефіцієнт еластичності попиту, E_d					
Коефіцієнт еластичності пропозиції, E_s					
Загальна виручка TR , грн					

Задача 81-90

У табл. 4.2 вказані зміни ціни товару A і зміни обсягу продаж товару B , яка прослідувала за цим. Визначити, якими товарами по відношенню один до іншого є A і B .

Відповідь на запитання даної задачі можна зробити визначивши коефіцієнт перехресної еластичності попиту.

Перехресна еластичність – це відсоткова зміна кількості одного товару при зміні ціни іншого товару на один відсоток. Визначається за формулою:

$$E_{D_{A-B}} = \frac{Q_2^A - Q_1^A}{Q_1^A + Q_2^A} \div \frac{P_2^B - P_1^B}{P_2^B + P_1^B}. \quad (5.4)$$

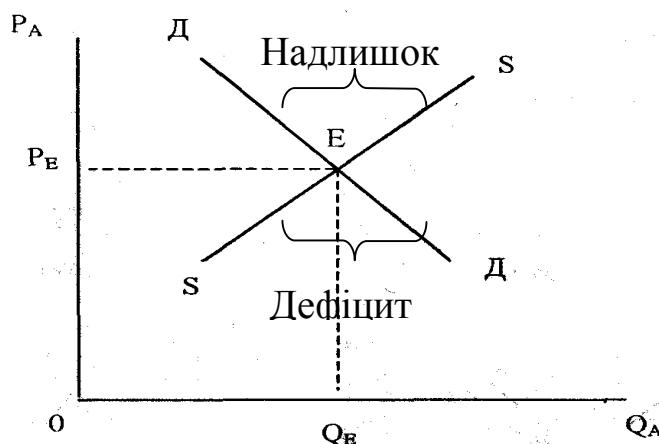
Якщо коефіцієнт перехресної еластичності попиту має позитивне

значення, тобто попит на продукцію А знаходиться в прямій залежності від зміни ціни продукту Б, то продукти А і Б є товарами-субститутами. Чим більше позитивний коефіцієнт, тим більше ступінь замінюваності двох товарів. Якщо коефіцієнт перехресної еластичності має негативне значення, ми можемо стверджувати, що продукти А і В «йдуть в комплекті» і є взаємодоповнюваними товарами. Нульовий або приближений до нуля коефіцієнт свідчить про те, що два продукти не пов'язані між собою, або є незалежними товарами.

Задача 91-105

Ця група завдань дозволить студентам набути практичних навичок у визначенні рівноважної ціни і рівноважного обсягу виробництва. Для вирішення цих завдань необхідно вивчити теоретичний матеріал за темою 4 «Ринкова пропозиція».

Ринкова рівновага – ситуація, коли при певній ціні товару (P_e) обсяг пропозиції (S) дорівнює величині попиту (D) (рис. 5.1).

P_e – рівноважна ціна (ціна ринкового клірингу) – точка перетину кривих попиту і пропозиції.

Q_e – рівноважна кількість товару – кількість товару, пропонованого за рівноважною ціною споживачам, які готові його купити.

Рисунок 5.1 – Графічне зображення ринкової рівноваги

Ситуація, при якій об'єм пропозиції перевищує рівноважну кількість товару, називається надлишком товару. Ситуація, при якій обсяг пропозиції нижче рівноважної кількості товару, називається дефіцитом товару.

5.2 Поведінка споживачів на ринку товарів (Задачі за темою 5)

Задача 106 – 115

На основі наступних даних розрахувати граничну корисність від споживання продукту.

Під граничною корисністю розуміється додаткова корисність, або задоволення, яке отримує споживач від споживання кожної додаткової одиниці конкретної продукції. Гранична корисність розраховується за формулою:

$$MU = \frac{DTU}{DQ}, \text{ ютилі,} \quad (5.5)$$

де DTU – додаткова сукупна корисність від споживання додаткової одиниці товару, ютилі;

DQ – додатковий обсяг споживаної продукції, од.

$$DTU = TU_2 - TU_1, \text{ ютилі} \quad (5.6)$$

$$DQ = Q_2 - Q_1, \text{ од.} \quad (5.7)$$

Задача 116 – 125

Побудувати криву байдужості, використовуючи початкові дані, що характеризують товарні набори. Виходячи із заданих цін товарів А і В і вказаного споживача з відповідним рівнем доходу, додайте до свого графіка бюджетну лінію. В якій саме комбінації купить споживач товари А і В?

Крива байдужості демонструє всі можливі комбінації продуктів А і В, що дають споживачам відповідний рівень задоволення економічним благом, або корисності. Кожна крапка вздовж кривої байдужості представляє одну з комбінацій продуктів А і В, що в однаковій мірі задовольняє споживача; тобто кожна така комбінація продуктів А і В володіє однаковою сукупною корисністю (рис. 5.2).

Бюджетна лінія (рис. 5.3) показує всі можливі комбінації кожної пари продуктів, які можуть бути придбані споживачем при заданому рівні цін на продукти і заданій величині його доходу.

Точка дотику кривої бюджетної лінії і кривої байдужості означає оптимальний комплект товарів, що забезпечує споживачеві максимальне задоволення (корисність) при певному доході.

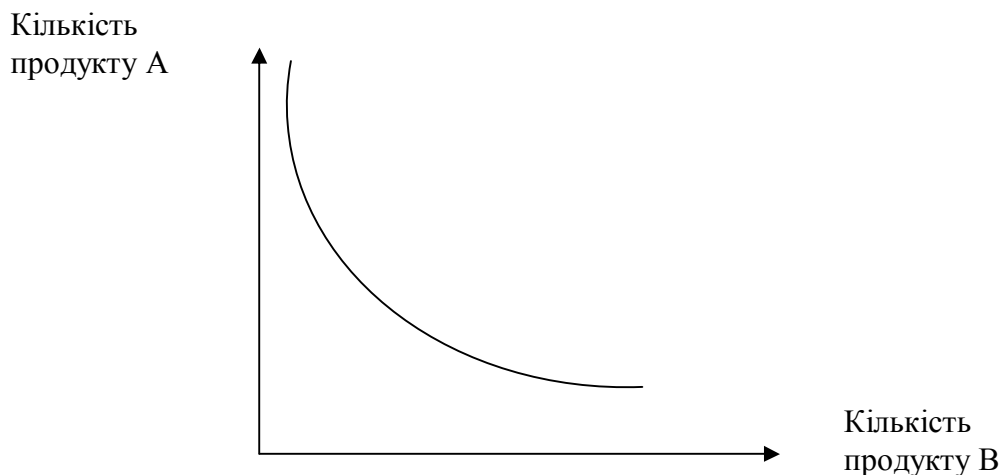

Рисунок 5.2 – Графічне зображення кривої споживчої байдужості

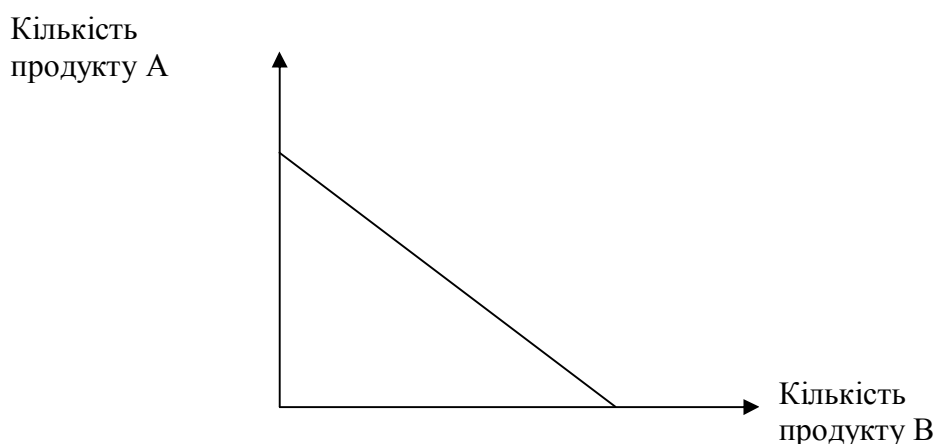

Рисунок 5.3 – Графічне зображення бюджетної лінії споживача

Задача 126 – 135

Використовуючи початкові дані, побудувати криву байдужості. Визначте граничну норму заміщення (MRS).

Нахил кривої байдужості показує граничну норму заміщення (MRS) товару В на товар А так, що дозволяє отримати однаковий рівень задоволення (TU).

$$\text{MRS} = \frac{-\text{ДQ}_B}{\text{ДQ}_A} \quad \text{или} \quad \frac{\text{MU}_A}{\text{MU}_B}. \quad (5.8)$$

Задача 136 – 140

Ця група завдань дозволить студентам набути практичних навичок у використанні правила максимізації корисності. Це правило, відповідно до якого можна максимізувати задоволення споживача. Воно полягає в

такому розподілі грошового доходу споживача, при якому остання гривна, витрачена на придбання кожного з продуктів, приносила б однакову додаткову (граничну) корисність. Представимо правило максимізації корисності в математичному вигляді:

$$\frac{\text{гранична корисність продукту A}}{\text{ціна продукту A}} = \frac{\text{гранична корисність продукту B}}{\text{ціна продукту B}}, \quad (5.9)$$

$$\frac{MU_A}{P_A} = \frac{MU_B}{P_B}. \quad (5.10)$$

5.3 Організація виробництва (Задачі за темою 6)

Задача 141 – 155

Використовуючи початкові дані, обчисліть граничну і середню продуктивність. Накресліть на графіці криві загального об'єму виробництва, граничній і середній продуктивності (граничного і середнього продуктів праці) і детально поясніть, як зв'язана між собою кожна пара кривих.

Середній продукт праці (середня продуктивність) розраховується за формулою:

$$\text{Середній продукт праці} = \frac{\text{Обсяг випуску}}{\text{Витрати праці}}, \quad (5.11)$$

$$AP_L = \frac{Q}{L}. \quad (5.12)$$

Граничний продукт праці (гранична продуктивність) розраховується за формулою:

$$\text{Граничний продукт праці} = \frac{\text{Додатковий обсяг випуску}}{\text{Додаткові витрати праці}}, \quad (5.13)$$

$$MP_L = \frac{DQ}{DL}. \quad (5.14)$$

Зобразимо криві середнього і граничного продукту і відповідну виробничу функцію графічно (рис. 5.4).

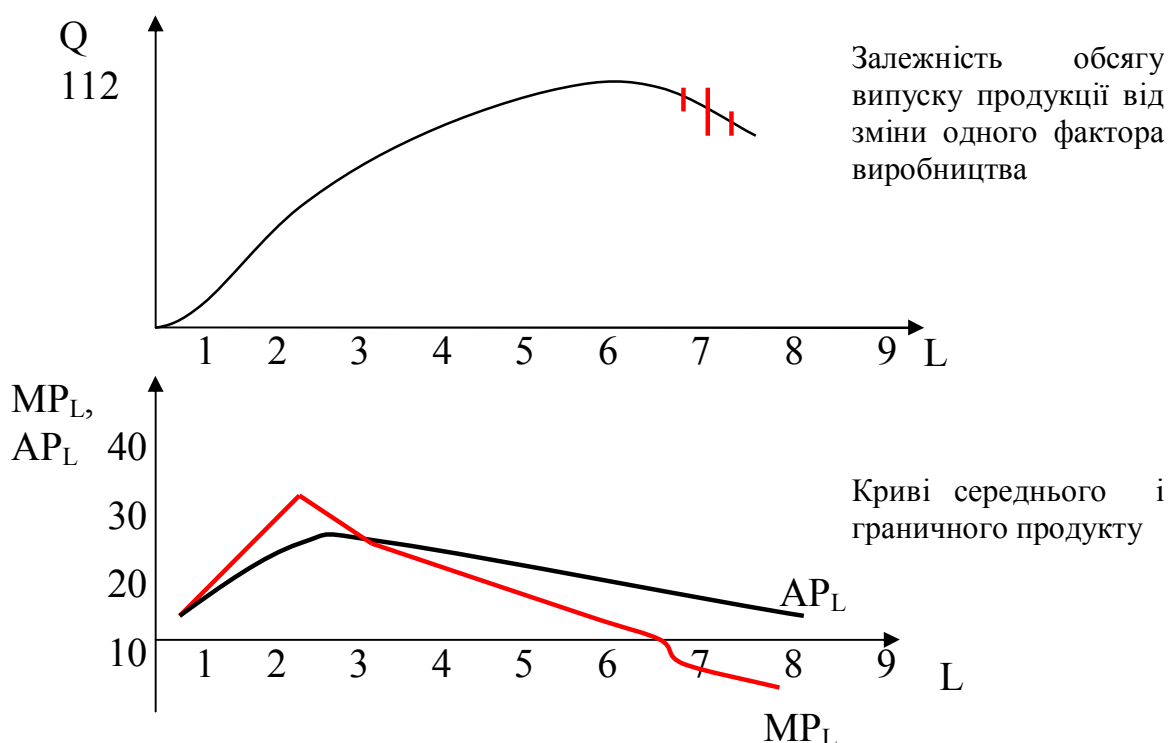

Рисунок 5.4 – Криві середнього (AP_L) і граничного (MP_L) продукту при виробництві з одним змінним чинником

Результати розрахунків доцільно занести в таблицю (табл. 5.2).

Таблиця 5.2 – Середній і граничний продукт праці

Показник	Значення показників							
Кількість зайнятих (L), осіб								
Об'єм виробництва (Q), шт.								
Середній продукт праці (AP_L)								
Граничний продукт праці (MP_L)								

Задача 156 – 170

Початкові дані задають ізокванту виробничої функції. Знайдіть граничну норму заміщення праці для кожного набору витрат ресурсів. Яка тенденція зміни граничної норми заміщення праці із збільшенням витрат праці? Дайте їй своє пояснення.

Гранична норма технологічного заміщення – MRTS – показує кількість зменшення одного ресурсу в обмін на збільшення кількості споживання іншого ресурсу на одиницю за умови, що загальний об'єм виробництва не зміниться.

Гранична норма технологічного заміщення (MRTS) праці капіталом – величина, на яку може бути скорочений капітал за рахунок використання однієї додаткової одиниці праці при фіксованому об'ємі випуску продукції.

У математичній формі гранична норма технологічного заміщення (MRTS) розраховується за формулою:

$$\text{MRTS} = \frac{- \text{змiна величини капiталу}}{\text{змiни трудовитрат}}, \quad (5.15)$$

$$\text{MRTS} = \frac{-\text{ДК}}{\text{ДЛ}}. \quad (5.16)$$

5.4 Витрати фірми (Задачі за темою 7)

Задача 171

Використовуючи початкові дані, розрахувати витрати фірми і зобразити їх графічно.

Постійні витрати (TFC). Постійними називаються такі витрати, величина яких не міняється залежно від зміни об'єму виробництва.

Змінні витрати (TVC). Змінними називаються такі витрати, величина яких міняється залежно від зміни об'єму виробництва.

Загальні витрати. Термін "загальна сума витрат" або загальні витрати говорить сам за себе: це сума постійних і змінних витрат при кожному даному об'ємі виробництва.

$$\text{TC} = \text{TFC} + \text{TVC}. \quad (5.17)$$

Середні постійні витрати (AFC) визначаються відношенням сумарних постійних витрат (TFC) до відповідної кількості виробленої продукції (Q). Тобто:

$$\text{AFC} = \frac{\text{TFC}}{\text{Q}}. \quad (5.18)$$

Середні змінні витрати (AVC) визначаються як відношення

сумарних змінних витрат (TVC) до відповідної кількості виробленої продукції:

$$AVC = \frac{TVC}{Q}. \quad (5.19)$$

Середні загальні витрати (ATC) можна розрахувати шляхом відношення суми загальних витрат до кількості виробленої продукції або ж, простіше, шляхом суми AFC і AVC для кожного з можливих обсягів виробництва. Тобто:

$$ATC = \frac{TC}{Q} = AFC + AVC, \quad (5.20)$$

На рис. 5.5 зображено постійні, змінні й загальні витрати.

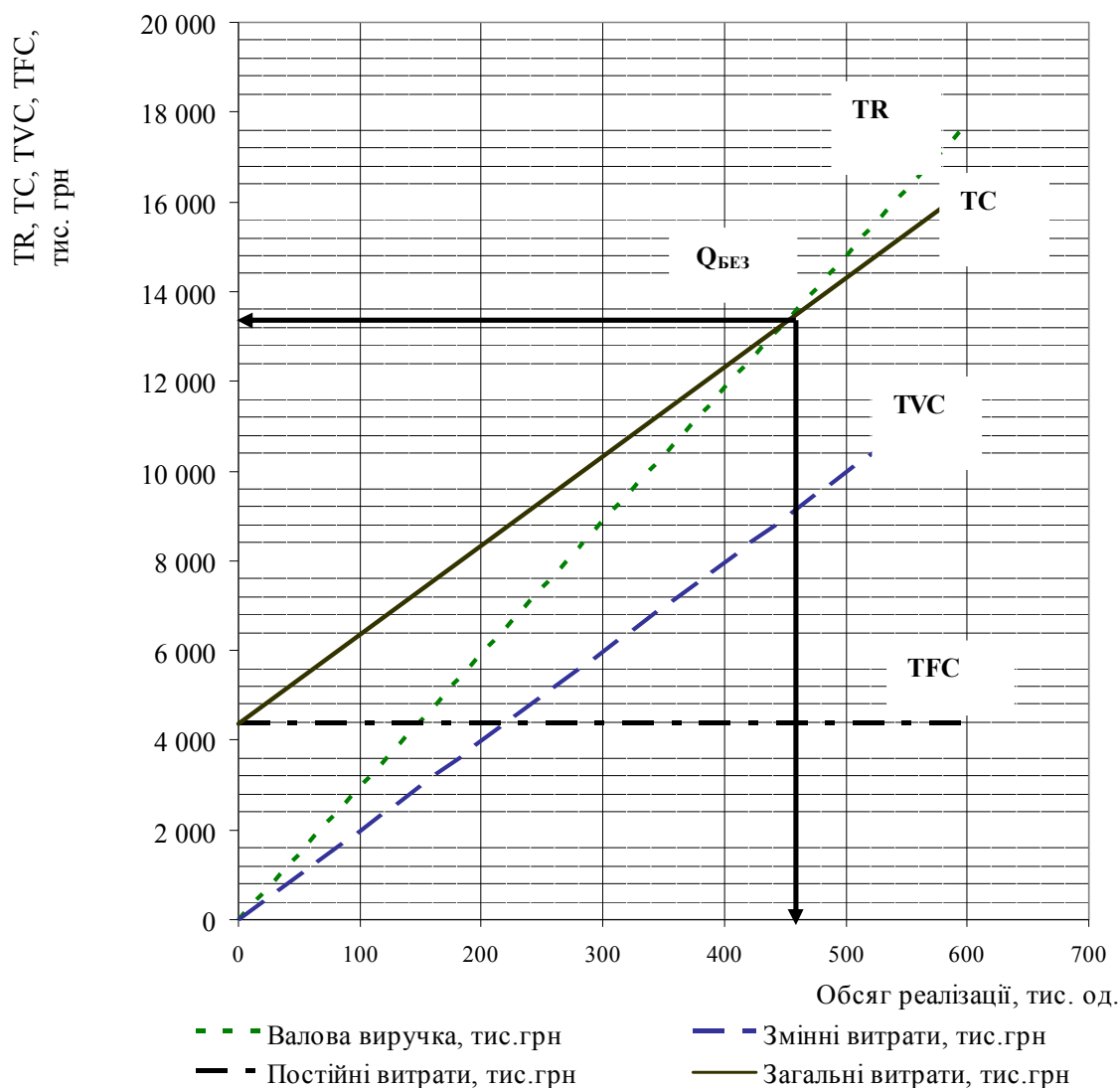

Рисунок 5.5 – Постійні (TFC), змінні (TVC) й загальні (TC) витрати

Граничними витратами (МС) називаються додаткові витрати, пов'язані з виробництвом ще однієї одиниці продукції. МС можна визначити для кожної додаткової одиниці продукції, відмітивши ту зміну суми витрат, яка з'явилася результатом виробництва цієї одиниці:

$$MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q}. \quad (5.21)$$

Середні постійні, середні змінні, середні загальні й граничні витрати показано на рис. 5.6.

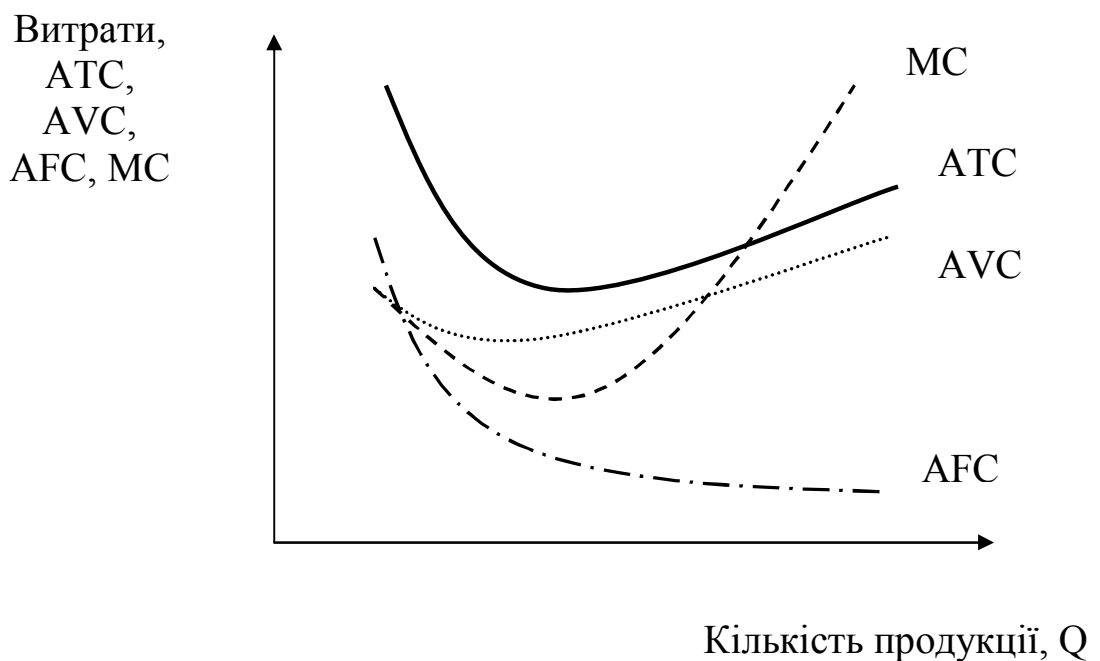

Рисунок 5.6 – Криві середніх (ATC, AVC, AFC) і граничних витрат (MC)

Результати розрахунків доцільно звести в таблицю, шапка якої зображена нижче (табл. 5.3).

Таблиця 5.3 – Витрати фірми

Показники загальних витрат				Показники середніх витрат			
Кількість продукції, Q	Сума постійних витрат, TFC	Сума змінних витрат, TVC	Сума загальних витрат, TC	Середні постійні витрати, AFC	Середні змінні витрати, AVC	Середні загальні витрати, ATC	Граничні витрати, MC
1	2	3	4	5	6	7	8

5.5 Моделі ринку (Задачі за темами 8–11)

Задача 172 – 181

Проаналізуйте початкові дані і визначте, при яких ціні і об'ємі виробництва конкурентна фірма максимізує свій прибуток.

У короткостроковому періоді конкурентна фірма має в своєму розпорядженні незмінне устаткування і намагається максимізувати свої прибутки або (може бути такий випадок) мінімізувати свої збитки, пристосовувавши свій об'єм виробництва за допомогою змін у величині змінних ресурсів (матеріалів, праці і т. ін.), які вона використовує.

Один з підходів (принципу) до визначення рівня виробництва, при якому конкурентна фірма отримуватиме максимальні прибутки або мінімальні збитки полягає в порівнянні валового доходу і валових витрат.

Існують три варіанти діяльності фірми. У першому випадку фірма максимізує свій прибуток. У другому – мінімізувати збитки за допомогою виробництва. У третьому випадку фірма мінімізуватиме свої збитки шляхом закриття.

Рис. 5.7 графічно порівнює валовий дохід і валові витрати. Валовий дохід (TR) зображений прямою лінією, тому що при чистій конкуренції кожна додаткова одиниця продукції додає одну і ту ж величину – її ціну – до валового доходу. Валові витрати (TC) зростають із зростанням виробництва; збільшення продукції вимагає більшої кількості ресурсів.

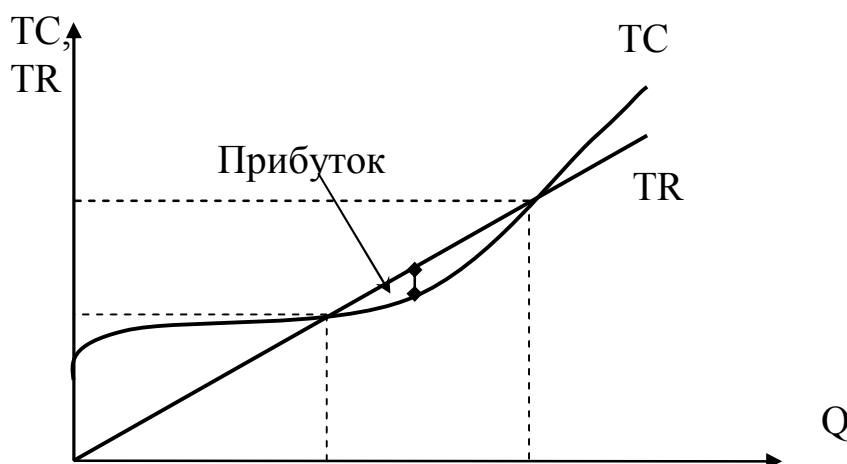

Рисунок 5.7 – Криві валових витрат (TC) і валового доходу (TR) фірми

Валовий дохід при будь-якому рівні продажів може бути легко визначений шляхом множення ціни на відповідну кількість продукції, яку фірма може продати.

$$TR = Q \cdot P, \text{ грн}, \quad (5.22)$$

де Q – об'єм реалізації продукції, од.;

P – ціна продукції, грн.

Валові витрати розраховувалися в завданні 171.

Результати розрахунків доцільно звести в таблицю, шапка якої наведена нижче (табл. 5.4).

Таблиця 5.4 – Максимізація прибутку: зіставлення валового доходу і валових витрат

Об'єм випуску Q	Витрати			TR при P_1 , грн	TR при P_2 , грн
	TFC	TVC	TC		
1	2	3	4	5	6

Після визначення валових витрат і валового доходу визначається економічний прибуток. Економічні прибутки, до яких фірма прагне, визначаються як різниця між валовим доходом і валовими витратами. Після обчислення вибирається максимальний з показників прибутку, тобто максимальна різниця між TR і TC (на рисунку це буде максимальна відстань між кривими TR і TC).

У відповіді слід вказати, при якому об'ємі виробництва конкурентна фірма максимізує свій прибуток при кожному рівні ціни і вкаже розмір прибутку при кожному рівні ціни.

Задача 182 – 191

На основі початкових даних визначте значення загального, середнього і граничного доходу фірми – монополіста.

Валовий (загальний) дохід (TR) при будь-якому рівні продажів може бути легко визначений шляхом множення ціни на відповідну кількість продукції, яку фірма може продати.

$$TR = Q \cdot P, \text{ грн}, \quad (5.23)$$

де Q – об'єм реалізації продукції, од.;

P – ціна продукції, грн.

Середній дохід (AR) – це дохід на одиницю проданої продукції. Він розраховується таким чином:

$$AR = \frac{TR}{Q}, \text{ грн}, \quad (5.24)$$

де TR – валовий дохід фірми, грн;

Q – об'єм реалізації продукції, од.

Граничний дохід (MR) – доповнення до валового доходу, тобто додатковий дохід, який є результатом продажу ще однієї одиниці продукції. Він розраховується таким чином:

$$MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}, \text{ грн,} \quad (5.25)$$

де ΔTR – зміна валового доходу фірми, грн;

$$\Delta TR = TR_2 - TR_1, \text{ грн,} \quad (5.26)$$

де TR_1 – старий розмір валового доходу;

TR_2 – новий розмір валового доходу;

ΔQ – зміна об'єму реалізації продукції, од.

$$\Delta Q = Q_2 - Q_1, \text{ од.,} \quad (5.27)$$

де Q_1 – старий об'єм виробництва;

Q_2 – новий об'єм виробництва.

Результати розрахунків доцільно звести в таблицю (табл. 5.5).

Таблиця 5.5 – Дохід монополіста

Показник	Значення показника									
Q, шт.										
P, грн										
TR, грн										
AR, грн										
MR, грн										

Задача 192 – 201

На основі початкових даних визначте валовий, середній і граничний доходи для кожного можливого рівня продажів чистого конкурента. Зобразити графічно.

Методика розв'язання цієї задачі подібна для попередніх задач (182 – 191). Оскільки фірма може продати додаткові одиниці продукції за

постійною ціною, крива її граничного доходу (MR) в умовах чистої конкуренції співпадає з її кривою абсолютно еластичного попиту (D). Крива валового доходу фірми (TR) має вид прямої висхідної лінії.

Результати розрахунків доцільно звести в таблицю (табл. 5.6) і зобразити у вигляді рис. 5.8.

Таблиця 5.6 – Дохід чистого конкурента

Показник	Значення показника					
Необхідна кількість, шт.						
Ціна товару, грн						
Валовий дохід, грн						
Середній дохід, грн						
Граничний дохід, грн						

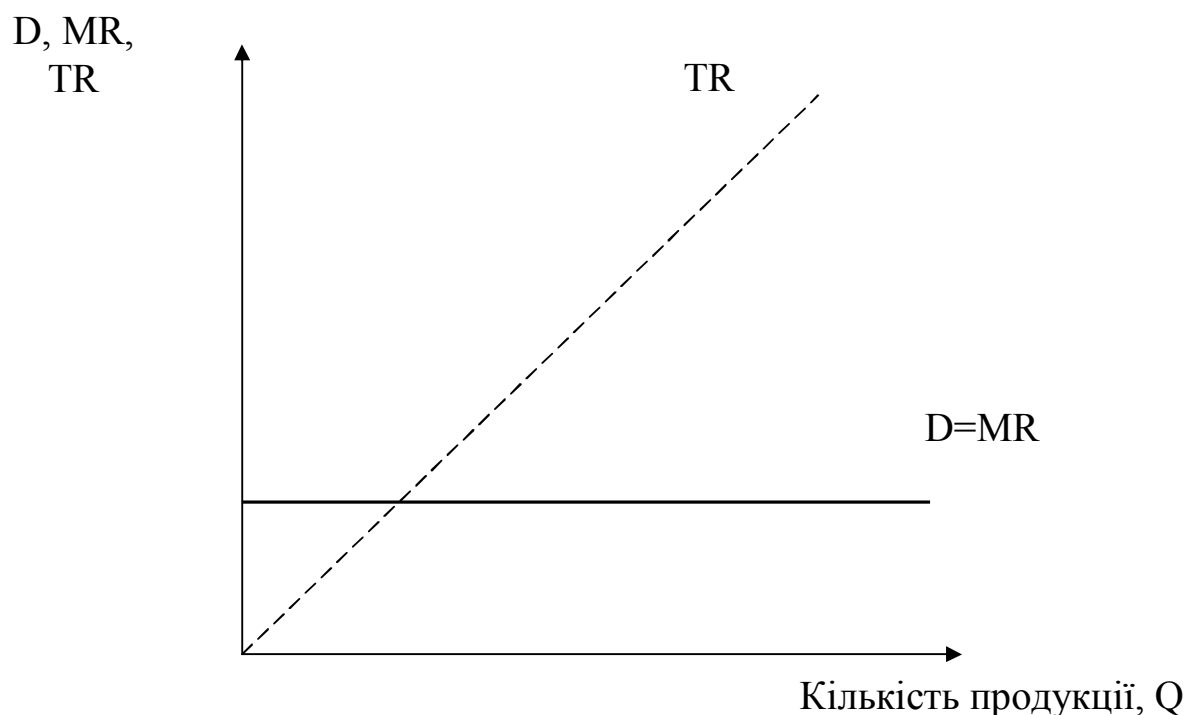

Рисунок 5.8 – Попит (D), граничний дохід (MR), валовий дохід (TR) фірми в умовах чистої конкуренції

Задача 202 - 210

На ринку діють дві фірми олігополістичного типу. Кожна з них має 50% об'єму ринку. Фірми дотримуються єдиної політики цін. Відомі ціни, об'єм випуску і загальні витрати (все в грн.). Визначте, при якому об'ємі виробництва і якому рівні ціни фірми максимізували прибуток?

Валовий (загальний) дохід (TR) при будь-якому рівні продажів може бути легко визначений шляхом множення ціни на відповідну кількість продукції, яку фірма може продати.

$$TR = Q \cdot P, \text{ грн,} \quad (5.28)$$

де Q – об'єм реалізації продукції, од.;

P – ціна продукції, грн.

Граничний дохід (MR) – доповнення до валового доходу, тобто додатковий дохід, який є результатом продажу ще однієї одиниці продукції. Він розраховується таким чином:

$$MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}, \text{ грн,} \quad (5.29)$$

де ΔTR – зміна валового доходу фірми, грн;

$$\Delta TR = TR_2 - TR_1, \quad (5.30)$$

де TR_1 – старий розмір валового доходу;

TR_2 – новий розмір валового доходу;

ΔQ – зміна об'єму реалізації продукції, од.

$$\Delta Q = Q_2 - Q_1, \quad (5.31)$$

де Q_1 – старий об'єм виробництва;

Q_2 – новий об'єм виробництва.

У даному завданні прибуток можна розраховувати двома методами.

1. Зіставлення валових витрат і валового доходу. Про цей метод докладніше описано в завданні 172 – 181. Економічні прибутки, до яких фірма прагне, визначаються як різниця між валовим доходом і валовими витратами. Після обчислення вибирається максимальний з показників прибутку, тобто максимальна різниця між TR і TC.

2. Зіставлення граничних витрат і граничного доходу. Фірмі слід порівняти граничний дохід (MR) і граничні витрати (MC) за кожною додатково виготовленою одиницею продукції. Будь-яку одиницю продукції, граничний дохід від якої перевищує її граничні витрати, слід виготовляти. Чому? Тому, що на кожній такій одиниці продукції фірма отримує більше доходу від її продажу, чим вона додає до витрат. Отже, одиниця продукції додає до сукупних прибутків або – може бути і такий випадок – зменшує збитки доти, доки $MR > MC$. Так само, якщо граничні

витрати одиниці продукції перевищують її граничний дохід ($MC > MR$), фірмі слід уникати виробництва цієї одиниці. Вона додасть більше до витрат, чим до доходу; така одиниця продукції не окупатиметься.

Фірма максимізує прибутки або мінімізуватиме збитки, проводячи в тій крапці, де граничний дохід рівний граничним, витратам.

Це називається правилом максимізації прибутку $MR=MC$.

Для того щоб розрахувати максимальний прибуток, необхідно визначити, при якому об'ємі виробництва граничний дохід приблизно дорівнює граничним витратам. Потім можна скористатися даними про TR і TC : знайти різницю між ними, як і у попередньому випадку.

Результати розрахунків доцільно звести в таблицю, шапка якої наведена нижче (табл. 5.7).

Таблиця 5.7 – Прибуток олігополіста

Q	P	TR	MR	TC	MC	Прибуток
1	2	3	4	5	6	7

На рис. 5.9 графічно представлено правило максимізації прибутку.

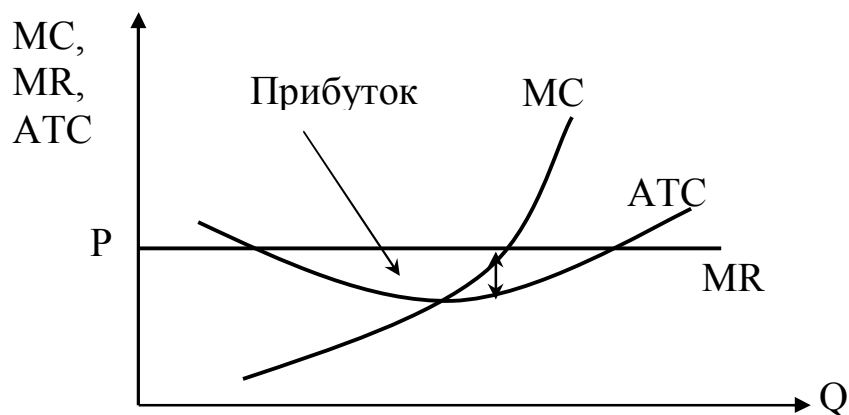

Рисунок 5.9 – Максимізація прибутку в короткостроковому періоді: зіставлення граничного доходу (MR) і граничних витрат (MC)

6 ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

6.1 Корисність економічного блага. Економічний вибір

1. Теорія поведінки споживача передбачає, що споживач намагається максимізувати:
 - а) Різницю між загальною та граничною корисністю.
 - б) Граничну корисність.
 - в) Кожну з перерахованих величин.
 - г) Загальну корисність.
2. Продукт має корисність, якщо він:
 - а) Потребує зростаючої кількості ресурсів для виробництва.
 - б) Відображає закон попиту.
 - в) Здатний задовольнити яку-небудь потребу споживача.
 - г) Є доступним за ціною для споживача.
3. Гранична корисність визначається як:
 - а) Приріст загальної корисності під час зростання обсягу споживання блага на одиницю.
 - б) Відношення загальної корисності до обсягу споживання.
 - в) Сума загального попиту на благо.
 - г) Корисність, від якої споживач відмовляється заради одержання додаткової одиниці іншого товару.
4. Ціна товару одиниці X складає 1,5 грн, а товару Y – 1 грн. Якщо споживач оцінює граничну корисність товару Y у 30 ютілей, то при якій граничній корисності товару X він максимізує корисність набору з цих двох товарів:
 - а) 45 ютілей.
 - б) 30 ютілей.
 - в) 20 ютілей.
 - г) 15 ютілей.
5. Загальна корисність зросте, коли гранична корисність:
 - а) Збільшується чи зменшується, але є величиною позитивною.
 - б) Зменшується.
 - в) Збільшується.
 - г) Збільшується повільно.
6. Положення та нахил кривої байдужості для окремого споживача пояснюється:
 - а) Тільки цінами товарів, що купуються.
 - б) Тільки його вподобаннями.
 - в) Його вподобаннями та розмірами доходу.
 - г) Вподобаннями, розмірами доходу та цінами товарів, що купують.

7. Збільшення доходу споживачів графічно відповідає:
- а) Паралельному зміщенню бюджетної лінії ліворуч.
 - б) Паралельному зміщенню бюджетної лінії праворуч.
 - в) Зменшенню нахилу бюджетної лінії.
 - г) Збільшенню нахилу бюджетної лінії.
8. Споживач вибирає споживчий набір, представлений точкою, що лежить всередині площини, обмеженої бюджетною лінією. Отже, він:
- а) Максимізує корисність.
 - б) Бажає купити більше товарів, ніж дозволяє його бюджет.
 - в) Не повністю використовує свій бюджет.
 - г) Знаходиться у стані споживчої рівноваги.
9. Рівновага споживача на карті кривих байдужості – це:
- а) Спільна для бюджетної лінії та кривої байдужості точка, в якій нахил бюджетної лінії та нахил кривої байдужості збігаються.
 - б) Точка перетину бюджетної лінії та кривої байдужості.
 - в) Точка на найвищій кривій байдужості.
 - г) Точка, розташована на межі множини, обмеженої бюджетною лінією та осями координат.

6.2 Аналіз поведінки споживача

10. Крива «дохід – споживання» показує:
- а) Залежність споживання товарів від доходу.
 - б) Залежність споживання товарів від цін.
 - в) Комбінацію товарів, що приносять споживачеві певний ступінь задоволення.
 - г) Усі точки рівноваги споживача згідно із зростанням його доходу.
11. Крива Енгеля є прямою лінією з додатним нахилом, якщо:
- а) Частка даного блага у структурі споживання із зростанням доходу залишається незмінною.
 - б) Благо є замінником відносно даного.
 - в) Благо є доповнювачем відносно даного.
 - г) Благо є нейтральним благом відносно зміни доходу.
12. Якщо ціна нормального товару А знижується, то:
- а) Ефект доходу та ефект заміщення дозволяють споживачеві придбати більше цього товару.
 - б) Ефект доходу та ефект заміщення дозволяють споживачеві придбати менше цього товару.
 - в) Ефект доходу дозволяє купувати менше, а ефект заміщення – більше цього товару.

г) Ефект доходу дозволяє купувати більше, а ефект заміщення – менше цього товару.

13. Які з наведених характеристик належать до благ нижчої споживчої цінності?

а) Попит на благо зростає, якщо його ціна зменшується.

б) Попит на благо скорочується, якщо зменшується ціна блага-замінника.

в) Попит на благо скорочується, якщо доходи домогосподарства зростають.

г) Споживання цього блага не залежить від доходу.

14. Ефект доходу має місце в наступному випадку:

а) Здешевлення товарів призводить до того, що споживач може купити більше даного товару, не скорочуючи обсяг придбання інших товарів.

б) Коли доходи людей падають, вони купують менше даного товару.

в) Обсяг покупок деяких товарів скорочується за умови збільшення доходів людей.

г) За умови зростання доходів, люди зберігають частину доходу, що збільшується.

15. Якщо ціна товару зростає, ефект заміщення спонукає споживача придбати менше товару, оскільки:

а) Реальний дохід споживача зменшується.

б) Реальний дохід споживача зростає.

в) Товар тепер менш дорогий порівняно з іншими товарами.

г) Товар тепер дорожчий порівняно з іншими товарами.

16. Для товару Гіффена:

а) Ефект заміщення більший ефекту доходу.

б) Ефект заміщення менший ефекту доходу.

в) Обсяг споживання зростає зі збільшенням доходу.

г) Лінія попиту має від'ємний нахил.

6.3. Попит та пропозиція

17. Закон попиту передбачає, що:

а) Якщо доходи у споживачів зростають, то вони завжди купують більше товарів.

б) Крива попиту звичайно має позитивний нахил.

в) Перевищення пропозиції над попитом зумовить зниження ціни.

г) Коли ціна товару падає, обсяг запланованих покупок зростає.

18. За законом пропозиції – зростання цін (за решти незмінних умов) супроводжується:

- а) Зростанням обсягу пропозиції.
 - б) Зростанням пропозиції.
 - в) Зменшенням пропозиції.
 - г) Зменшенням обсягу пропозиції.
19. Зміна якого фактора не викликає зрушення кривої попиту?
- а) Смаків та уподобань споживачів.
 - б) Розмірів та розподілу національного доходу.
 - в) Ціни товару.
 - г) Кількості чи віку споживачів.
20. Удосконалення технології переміщує:
- а) Лінію попиту праворуч.
 - б) Лінію попиту ліворуч.
 - в) Лінію пропозиції праворуч.
 - г) Лінію пропозиції ліворуч.
 - д) Точку ринкової рівноваги вгору.
21. Чим можна пояснити зміщення кривої пропозиції на товар А ?
- а) Зменшенням попиту на товар А.
 - б) Зниженням ціни на товар А.
 - в) Підвищенням ціни на товар А.
 - г) Зміною цін на ресурси, необхідні для виробництва товару А.
22. Що може призвести до збільшення рівноважної ціни на товар?
- а) Збільшення попиту на товар.
 - б) Збільшення пропозиції товару.
 - в) Одночасне та однакове збільшення попиту і пропозиції.
 - г) Одночасне та однакове зменшення попиту і пропозиції.
23. Коли ринкова ціна нижча за ціну рівноваги, то:
- а) З'являються надлишки товарів.
 - б) Виникає дефіцит товарів.
 - в) Формується ринок покупців.
 - г) Падає ціна ресурсів.

6.4 Теорія еластичності

24. Якщо пропозиція товару нееластична, а попит на нього скорочується, то загальний виторг продавця:
- а) Скорочується тоді, коли попит є еластичним.
 - б) Зростає.
 - в) Скорочується.
 - г) Скорочується тоді, коли попит є нееластичним.
25. У міру того, як ціна знижується, а обсяг попиту зростає (припускаючи, що функція попиту лінійна):

- а) Еластичність попиту за доходом скорочується.
 - б) Загальний виторг збільшується до точки, в якій еластичність рівна одиниці, після чого виторг зменшується.
 - в) Стимулюється споживання товарів-замінників.
 - г) Коефіцієнт еластичності не змінюється.
26. У випадку, коли незважаючи на зміну ціни товару, загальний виторг не змінюється, коефіцієнт цінової еластичності:
- а) Більше 1.
 - б) Менше 1.
 - в) Рівний 0.
 - г) Рівний 1.
27. Коли будь-яка кількість товару продається за однаковою ціною, то попит на цей товар є:
- а) Абсолютно нееластичним.
 - б) Нееластичним.
 - в) Еластичним.
 - г) Абсолютно еластичним.
28. Якщо попит на сільськогосподарські продукти нееластичний, то під час гарного врожаю доходи фермерів:
- а) Виростуть, бо збільшиться обсяг продукції, що продається.
 - б) Виростуть, бо підвищення попиту зумовить збільшення цін на продукцію.
 - в) Залишаться незмінними, бо відносне збільшення обсягу продаж буде дорівнювати відносному зниженню цін.
 - г) Скоротяться, бо відносне зниження цін буде більшим за відносне збільшення обсягу продаж.
29. Припустимо, що пропозиція товару Х абсолютно нееластична. Якщо попит на цей товар виросте, то ціна рівноваги:
- а) Збільшиться, а обсяг рівноваги залишиться незмінним.
 - б) Зменшиться, а обсяг рівноваги збільшиться.
 - в) Залишиться сталою і обсяг рівноваги зменшиться.
 - г) Збільшиться, а обсяг рівноваги зменшиться.
30. Скорочення пропозиції товару приводить до збільшення:
- а) Попиту на взаємодоповнюючі товари.
 - б) Виторгу продавця, якщо попит на товар є еластичним за ціною.
 - в) Виторгу продавця, якщо попит на товар є нееластичним за доходом.
 - г) Попиту на взаємозамінні товари.
31. Яке із нижчевказаних значень коефіцієнта еластичності за доходами належить до товарів першої необхідності?
- а) Менше 0.
 - б) Більше 0, але менше 1.

- в) 1.
- г) Більше 1.

6.5 Теорія граничних продуктів та мікроекономічна модель підприємства

32. Взаємозв'язок між можливими варіантами сполучень факторів виробництва та заданим обсягом продукції відображається за допомогою:
- а) Кривої виробничих можливостей.
 - б) Виробничої функції.
 - в) Кривої сукупного продукту.
 - г) Еластичності пропозиції.
33. Ізокванта ілюструє:
- а) Криву сукупного продукту.
 - б) Різні комбінації ресурсів, з яких можна виробити заданий обсяг продукту.
 - в) Різні обсяги продукту, які можна виробити за даної кількості ресурсів.
 - г) Криву середнього продукту.
33. Гранична норма технологічного заміщення працею капіталу має вигляд:
- а) $MRTS_{LK} = MP_L / MP_K$.
 - б) $KMP_K = LMP_L$.
 - в) $MRTS_{LK} = MP_L / L$.
 - г) $MRTS_{LK} = -K / L$.
34. Середній продукт змінного фактора –це:
- а) Загальний обсяг випуску продукції, який відповідає певній кількості змінного фактора за умови незмінності усіх інших факторів.
 - б) Відношення сукупного продукту змінного фактора до кількості цього фактора, що зайнята у виробництві.
 - в) Збільшення сукупного продукту змінного фактора відносно збільшення змінного фактора на одну одиницю.
 - г) Відношення граничного продукту до кількості змінного фактора, що зайнята у виробництві.
35. Досягнення максимального обсягу випуску при певній технології означає, що:
- а) Середній і граничний продукт дорівнюють один одному.
 - б) Середній продукт досягає свого максимуму, а граничний продукт дорівнює нулю.
 - в) Досягається максимум значень граничного продукту при мінімальних значеннях середнього продукту.
 - г) Граничний продукт дорівнює нулю, а середній продукт

знижується.

36. У міру руху вниз по ізокванті гранична норма технологічного заміщення (MRTS):

- а) Збільшується.
- б) Залишається незмінною.
- в) Зменшується.
- г) Правильної відповіді немає.

6.6 Витрати виробництва

37. Під постійними витратами розуміються:

- а) Витрати на ресурси згідно з цінами на момент придбання.
- б) Витрати, які мають місце навіть тоді, коли нічого не виробляється.
- в) Неявні витрати виробництва.
- г) Витрати на придбання сировини за фіксованими наперед цінами.

38. У довгостроковому періоді для фірми:

- а) Всі витрати є змінними.
- б) Постійні витрати зростають швидше, ніж змінні.
- в) Всі витрати є сталими.
- г) Змінні витрати зростають швидше, ніж постійні.

39. Середні сукупні витрати досягають мінімальної величини за обсягом виробництва, який характеризується:

- а) Рівністю AVC та ATC.
- б) Рівністю MC та ATC.
- в) Максимальним прибутком.
- г) Рівністю MC та AVC.

40. Якщо AVC скорочується із зростанням обсягу виробництва, то:

- а) MC повинні бути нижчим від AVC.
- б) MC також повинні скорочуватись.
- в) TC також повинні скорочуватись.
- г) Повинні зростати.

41. Будь-яка точка, що знаходиться на ізокванті чи ізокості, означає:

- а) Кількість продуктів, що виробляються.
- б) Обсяг продуктів у грошовому вимірі.
- в) Суму витрат.
- г) Комбінацію фізичних обсягів ресурсів.

6.7 Ринок досконалої конкуренції

42. Яке з наступних тверджень означає, що умови досконалої конкуренції не виконуються?
- а) Фірма знаходиться у стані рівноваги, коли її граничний прибуток дорівнює граничним витратам.
 - б) Крива граничних витрат перетинає криву середніх сукупних витрат у точці мінімуму АТС.
 - в) Крива попиту на продукт фірми має від'ємний нахил.
 - г) Криві середніх та граничних витрат мають V-подібну форму.
43. У короткостроковому періоді фірма, що діє на ринку досконалої конкуренції, припинить виробництво, коли виявиться, що:
- а) Ціна менше мінімальних середніх змінних витрат.
 - б) Нормальний прибуток менший середньогалузевого.
 - в) Загальний дохід менший від загальних витрат.
 - г) Ціна продукту менше загальних витрат.
44. Крива пропозиції конкурентної фірми у короткостроковому періоді – це:
- а) Крива граничних витрат.
 - б) Частина кривої середніх сукупних витрат, яка має спадний характер.
 - в) Частина кривої граничних витрат, розташована вище кривої середніх змінних витрат.
 - г) Частина кривої середніх сукупних витрат, яка має зростаючий характер.
45. Які з наступних видів витрат беруться до уваги під час прийняття рішень щодо оптимального обсягу виробництва фірми?
- а) Середні змінні.
 - б) Бухгалтерські.
 - в) Граничні.
 - г) Середні постійні.
46. Яке з наступних визначень найбільш точно відповідає поняттю "нормальний прибуток"?
- а) Прибуток, який отримує фірма при $MC = MR$.
 - б) Прибуток, який отримує типова фірма в галузі.
 - в) Прибуток, який фірма отримала б при нормальному веденні справ.
 - г) Мінімальний прибуток, необхідний для продовження фірмою діяльності даного спрямування.
47. Економічний прибуток:
- а) Еквівалентний нормальному бухгалтерському прибутку.

- б) Має місце кожен раз, коли сукупні витрати перевищують прибуток фірм.
- в) Не може мати місце на конкурентному ринку в довгостроковому періоді.
- г) Існує завжди, коли граничний прибуток перевищує сукупний прибуток фірм.

6.8 Монопольний ринок

48. На відміну від конкурентної фірми монополіст:

- а) За кривою ринкового попиту може вибрати комбінацію ціни та обсяг випуску, що забезпечуватиме максимум прибутку.
- б) Отримує максимальний прибуток лише тоді, коли граничний дохід дорівнює граничним витратам.
- в) Може виробити будь-який обсяг продукції і продати її за будь-яку ціну.
- г) Може призначити будь-яку ціну за свій продукт, прагнучи максимізувати прибуток.

49. Монополіст, який максимізує прибуток, буде зменшувати ціну на свій продукт, якщо:

- а) Середні витрати зменшуються.
- б) Витрати на рекламу зростають.
- в) Граничний дохід дорівнює змінним витратам.
- г) Граничний дохід вище граничних витрат.

50. Цінова дискримінація – це:

- а) Різниця в оплаті праці за національністю чи статтю.
 - б) Експлуатація робітників шляхом встановлення високих цін на товари широкого вжитку.
 - в) Продаж за різними цінами однієї і тієї ж продукції різним покупцям.
 - г) Підвищення ціни на товари більш високої якості.
51. Весь споживчий надлишок присвоює фірма, яка:
- а) Монополізує ринок.
 - б) Максимізує різницю між граничним прибутком і граничними витратами.
 - в) Здійснює повну цінову дискримінацію.
 - г) Сегментує ринок.

52. Монополія є неефективною, тобто виробляє продукцію в неефективних обсягах, тому що:

- а) Ціна перевищує граничний дохід.
- б) Граничний дохід перевищує граничні витрати.

- в) Граничні витрати перевищують середні витрати.
 - г) Середні витрати перевищують граничні витрати.
53. Уряд може присвоїти весь монопольний прибуток, якщо встановить ціну на рівні:
- а) Середніх витрат (AC).
 - б) Середніх змінних витрат (AVC).
 - в) Середніх витрат (AFC).
 - г) Граничних витрат (MC).
54. Якщо уряд регулює природну монополію і виходить лише з вимоги ефективності, тоді ціна має бути встановлена на рівні:
- а) Середніх витрат.
 - б) Граничних витрат.
 - в) Постійних витрат.
 - г) Сукупних витрат.

6.9 Ринок монополістичної конкуренції

55. Ринки досконалої та монополістичної конкуренції мають загальну рису:
- а) Випускаються диференційовані товари.
 - б) Випускаються однорідні товари.
 - в) На ринку оперує багато покупців та продавців.
 - г) Кожна фірма стикається з горизонтальною кривою попиту на свій продукт.
56. Монополістична конкуренція характеризується тим, що:
- а) Фірми випускають унікальну продукцію.
 - б) На ринку діє невелика кількість фірм.
 - в) Фірми випускають диференційовану продукцію.
 - г) Фірми перебувають у взаємній залежності між собою.
57. Довгострокова рівновага на ринках монополістичної конкуренції означає, що:
- а) Ринкові ціни дорівнюють мінімальному значенню довгострокових середніх витрат.
 - б) Підприємства не отримують економічного прибутку.
 - в) Ціни дорівнюють граничним витратам.
 - г) Усі виробничі потужності задіяні.
58. Якщо при певному обсязі виробництва граничні витрати монопольно конкурентної фірми менші за її середні витрати і дорівнюють граничному доходу, то це означає, що:
- а) Фірма отримує прибутки.
 - б) Фірма несе збитки.
 - в) Фірма досягла рівноважного обсягу виробництва.

- г) Правильної відповіді немає.
59. Фірма у стані рівноваги отримує на ринку монополістичної конкуренції прибуток у разі, якщо її:
- $AC = P$.
 - $AC < P$.
 - $AC > P$.
 - $AC = MC$.
60. Фірма у стані рівноваги на ринку монополістичної конкуренції несе збитки, якщо її:
- $AC = MC$.
 - $AC < P$.
 - $AC = P$.
 - $AC > P$.
61. Станції для заправки паливом є прикладом фірми, що працює на ринку монополістичної конкуренції. Що з нижчезазначеного Ви вважаєте нетиповим для неї?
- Економічний прибуток у короткостроковому періоді.
 - Нульовий прибуток у довгостроковому періоді.
 - Економічний прибуток у довгостроковому періоді.
 - Використання місця розташування для диференціації продукції.
62. Прихильники точки зору на монополістичну конкуренцію як достатньо ефективну та вигідну споживачам стверджують, що:
- За умов монополістичної конкуренції фірми виробляють ефективний, з точки зору ринку, обсяг продукції.
 - Диференціація продукту сприяє кращій реалізації різноманітних уподобань споживачів.
 - Досконала конкуренція призводить до жорстокої цінової війни між фірмами.
 - В умовах монополістичної конкуренції досягається ефективно, з точки зору суспільства, використання ресурсів.

6.10 Олігополістична структура ринку

63. Олігополія – це ринкова структура, де оперує:
- Велика кількість фірм, які конкурують між собою та виробляють однорідний продукт.
 - Велика кількість фірм, які конкурують між собою та виробляють диференційований продукт.
 - Невелика кількість фірм, які конкурують між собою.
 - Невелика кількість фірм, які не конкурують між собою.
64. Ви припускаєте, що коли Ваша фірма знизить свою ціну, конкуренти

відповідно знизять свої ціни, але якщо Ви підвищите її, жодна фірма не візьме з Вас приклад. Це означає, що Ваша фірма:

- а) Є ціновим лідером на олігополістичному ринку.
- б) Має "ламану" криву попиту.
- в) Стикається з конкуренцією "не на життя, а на смерть".
- г) Найбільш ефективна в галузі.

65. "Ламана" крива попиту для олігополіста обов'язково передбачає:

- а) Розрив у кривій граничних витрат.
- б) Що ціна товару не повинна бути вищою за граничний дохід.
- в) Що поведінка фірми не оптимальна.
- г) Розрив у кривій граничного доходу.

66. Найвірогідніше, що учасник картелю збільшив би свій прибуток:

- а) Встановлюючи вищу ціну, ніж інші учасники картелю.
- б) Продаючи свої товари за нижчою ціною, ніж інші учасники картелю.
- в) Проводячи активну нецінову конкуренцію.
- г) Обмежуючи випуск своєї продукції нижче встановленої квоти, щоб підвищити ціну.

67. У довгостроковому періоді:

- а) Фірми, які оперують в умовах монополістичної конкуренції, отримують нульовий економічний прибуток.
- б) Високі вхідні бар'єри для вступу на ринок роблять можливим отримання олігополістом економічного прибутку.
- в) Фірми, які оперують в умовах досконалої конкуренції, отримують нульовий економічний прибуток.
- г) Усі попередні твердження вірні.

68. Олігополістичний ринок має таку спільну рису з ринком монополістичної конкуренції, як:

- а) Відсутні будь-які бар'єри для входження в галузь.
- б) Для фірми характерна стратегічна поведінка.
- в) Діє незначна кількість виробників.
- г) Фірми мають ринкову владу.

69. Граничний дохід є не нижчим, ніж ринкова ціна для фірми, що функціонує в умовах:

- а) Досконалої конкуренції.
- б) Монополії.
- в) Монополістичної конкуренції.
- г) Олігополії.

6.11 Утворення похідного попиту

70. Граничний продукт фактора виробництва у грошовому вимірі:
- а) Є продажною ціною останньої одиниці продукту.
 - б) Рівний зміні загального розміру витрат при використанні додаткової одиниці фактора виробництва.
 - в) Рівний зміні обсягу виробництва при використанні додаткової одиниці виробничого фактора.
 - г) Неможливо визначити в умовах досконалої конкуренції.
71. Попит на ресурс залежить від:
- а) Цін ресурсів-замінників.
 - б) Цін взаємодоповнюваних ресурсів.
 - в) Ціни продукту, який виробляється за допомогою даного ресурсу.
 - г) Всі попередні відповіді правильні.
72. Фірма досягає мінімального рівня витрат, коли:
- а) Граничні продукти усіх факторів виробництва однакові.
 - б) Граничні продукти факторів виробництва дорівнюють нулю.
 - в) Граничні продукти усіх факторів виробництва дорівнюють їх цінам.
 - г) Правильної відповіді немає.
73. Підприємство, що мінімізує витрати, повинно:
- а) Наймати ресурси до того моменту, поки граничні фізичні продукти кожного з ресурсів не зрівняються між собою.
 - б) Наймати ресурси до того моменту, поки витрати на придбання кожної додаткової одиниці кожного ресурсу не зрівняються між собою.
 - в) Наймати ресурси до того часу, поки додатковий обсяг випуску продукції, що виробляється кожним з ресурсів, дорівнюватиме один одному.
 - г) Наймати ресурси до того часу, поки додатковий обсяг, вироблений одиницею вартості кожного з ресурсів, дорівнюватиме один одному.
74. Граничні витрати впливу фактора від діяльності фірми, що діє на досконало конкурентному ринку:
- а) Більше середніх витрат фактора.
 - б) Постійні.
 - в) Мають прирівнюватися до граничного витрату, щоб визначити, яку кількість продукції потрібно виробляти.
 - г) Є засобом виміру тих зисків, які отримує підприємство.

6.12 Ринок праці

75. Конкурентна фірма, намагаючись максимізувати прибуток, повинна наймати додаткових робітників тільки у тому випадку, коли:

- а) Сукупний виторг нижчий за сукупні витрати.
- б) Граничний продукт праці у грошовому вимірі перевищує ставку заробітної плати.
- в) Гранична дохідність праці менша за вартість одиниці праці.
- г) Величина граничного продукту в грошовому вимірі знижується.

76. Зміни рівня реальної заробітної плати можна визначити, порівнюючи зміни рівня номінальної заробітної плати зі змінами у:

- а) Рівні цін на товари та послуги.
- б) Нормі прибутку.
- в) Ставках оподаткування.
- г) Тривалості робочого часу.

77. У разі збільшення ставок заробітної плати:

- а) Відбудеться скорочення зайнятості, якщо попит на працю абсолютно нееластичний.
- б) Відбудеться збільшення зайнятості, якщо попит на працю еластичний.
- в) Відбудеться збільшення зайнятості, якщо попит на працю нееластичний.
- г) Відбудеться скорочення зайнятості, якщо попит на працю еластичний.

78. Граничні витрати на оплату праці:

- а) Є збільшенням змінних витрат при збільшенні обсягу випуску продукції на одиницю.
- б) Є збільшенням постійних витрат при збільшенні обсягу випуску продукції на одиницю.
- в) Є збільшенням сукупних витрат на працю при наймі додаткового працівника.
- г) Абсолютно нееластичні для монополіста.

79. Відповідно до теорії граничного виробництва крива попиту на працю на конкурентному ринку:

- а) Збігається з кривою граничних витрат на оплату праці.
- б) Збігається з кривою граничного продукту праці.
- в) Збігається з кривою граничного продукту праці у грошовому вимірі.
- г) Збігається з кривою граничних витрат на виробництво продукту, що виробляється.

80. Під час падіння заробітної плати індивід, який прагне максимізувати свою корисність:

- а) Працює більше.
- б) Працює менше.
- в) Працює так, як і раніше.
- г) Може працювати більше, менше або так, як і раніше, залежно від його смаків та уподобань щодо відпочинку і споживання.

81. У випадку двосторонньої монополії на ринку праці рівноважна ціна скоріш за все буде дорівнювати:

- а) Рівноважній ціні монополії.
- б) Рівноважній ціні монопсонії.
- в) Рівноважній ціні ринку повної конкуренції.
- г) Якійсь величині, що менша за рівноважну ціну монополії, але більша за рівноважну ціну монопсонії.

82. Яке з наступних явищ є несумісним з досягненням загальноекономічної рівноваги?

- а) Досконала конкуренція.
- б) Відсутність зовнішніх ефектів.
- в) Монополія.
- г) Жодне з перерахованих явищ.

83. З точки зору загальної рівноваги, монополіст, який максимізує власний прибуток, досягає:

- а) Ефективного виробництва, але неефективного розподілу.
- б) Ефективного розподілу, але неефективного виробництва.
- в) Як ефективного виробництва, так і ефективного розподілу.
- г) Ні ефективного виробництва, ні ефективного розподілу.

84. Якщо у двох індивідів криві байдужості між двома товарами мають вигляд прямих ліній та в обох однакова гранична норма заміщення між ними, то контрактна крива у діаграмі Еджворта є:

- а) Прямою лінією, що з'єднує кути діаграми.
- б) Точкою в центрі діаграми.
- в) Межею діаграми.
- г) Поверхнею всієї діаграми.

85. Аналіз загальної рівноваги:

- а) Визначає одночасно ціни на всіх ринках.
- б) Припускає можливість зворотного зв'язку.
- в) Може одночасно розглядати ринки товарів і ресурсів.
- г) Усі відповіді правильні.

86. Якщо два види товарів виробляються за умов постійного ефекту від масштабу і підприємство використовує всі ресурси в однакових пропорціях, крива виробничих можливостей для цих товарів:

- а) Опукла до початку координат.

- б) Угнута до початку координат.
- в) Є прямою лінією.
- г) Не може бути визначена, враховуючи наведену інформацію.

6.13 Держава в мікроекономічній теорії: зовнішні ефекти та громадські блага

87. Негативні зовнішні ефекти призводять до того, що товар:

- а) Випускається в недостатній кількості і на нього призначаються необґрунтовано високі ціни.
- б) Випускається в надмірній кількості і на нього призначаються необґрунтовано високі ціни.
- в) Випускається в недостатній кількості і на нього призначаються надто низькі ціни.
- г) Випускається в надмірній кількості і на нього призначаються надто низькі ціни.

88. Що з нижченаведеного є корегуючою субсидією:

- а) Допомога постраждалим від Чорнобильської катастрофи.
- б) Високе мито на автомобілі, що імпортуються в Україну.
- в) Надбавки до заробітної плати за шкідливі для здоров'я умови праці.
- г) Нічого з наведеного.

89. Теорема Коуза дає змогу ефективно вирішити проблеми зовнішніх ефектів за наявності таких умов:

- а) Невелика кількість залучених до переговорів суб'єктів господарювання.
- б) Невизначеність права власності на зовнішній ефект.
- в) Державне втручання у процес ціноутворення.
- г) Можливість застосування цінової дискримінації.

90. Згідно з теоремою Коуза права власності на забруднення мають бути передані:

- а) Підприємствам, що забруднюють довкілля.
- б) Тим, кому забруднення завдає шкоди.
- в) Половина – підприємствам-забруднювачам, а половина тим, кому завдано шкоди.
- г) Кожне із зазначених тверджень правильне.

91. Чистий суспільний товар:

- а) Конкурентний і винятковий.
- б) Неконкурентний і невинятковий.
- в) Неконкурентний.
- г) Невинятковий.

д) Надається державою.

92. Крива ринкового попиту на суспільне благо:

а) Не відрізняється від кривої попиту на приватне благо.

б) Показує загальну вартість, яку всі індивіди платять за кожну одиницю товару.

в) Визначається по горизонталі сумою всіх кривих індивідуального попиту.

г) Показує загальну кількість одиниць товару, що виробляється приватним сектором при кожному рівні ціни.

7 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Визначити сутність поняття мікроекономіка, охарактеризувати основні розділи і поняття.
2. Надати порівняльну характеристику економічних благ і економічних ресурсів.
3. Охарактеризувати позитивну і нормативну економіку.
4. Проаналізувати економічний вибір і альтернативні витрати.
5. Класифікувати економічні моделі за різними ознаками.
6. Графічна побудова кривої виробничих можливостей.
7. Охарактеризувати економічний кругообіг і основні суб'єкти ринкової економіки. Роль держави в кругообігу.
8. Проаналізувати економічні цілі суспільства.
9. Класифікувати економічні системи і проаналізувати їх.
10. Надати визначення поняттю ринок і ринкова економіка, визначити переваги і недоліки ринкової економіки.
11. Охарактеризувати основні засади ринкової економіки і функції ринку.
12. Проаналізувати закон попиту, графічна побудова кривої попиту.
13. Обґрунтувати дію цінових і нецінових чинників на попит і пропозицію.
14. Проаналізувати закон пропозиції, графічна побудова кривої пропозиції.
15. Порівняльна характеристика обсягів попиту і пропозиції.
16. Умови ринкової рівноваги. Ефект зсуву кривої попиту і кривої пропозиції.
17. Порівняльна характеристика індивідуального і ринкового попиту та пропозиції.
18. Визначити нижню і верхню межу цін – фіксація цін державою.
19. Особливості податкового регулювання цін державою.
20. Проаналізувати еластичність попиту за ціною та за доходом.
21. Визначити чинники, що впливають на еластичність попиту за ціною.
22. Проаналізувати перехресну еластичність попиту.
23. Проаналізувати еластичність попиту за доходом.
24. Проаналізувати еластичність пропозиції. Поведінка споживача в умовах ринкової економіки.
25. Порівняльна характеристика загальної і граничної корисності. Теорія корисності та її аналіз.
26. Особливості вибору споживача в кардиналістській теорії.
27. Криві байдужості. Карта байдужості та її аналіз.
28. Гранична норма заміщення і її аналіз.
29. Бюджетна лінія і її аналіз під час зміни ціни і доходу споживача.
30. Вибір споживача в ординалістській теорії і його аналіз.
31. Виробнича функція з одним змінним чинником і її аналіз.

32. Виробнича функція з двома змінними чинниками і її аналіз. Ізокванта.
33. Гранична норма технічного заміщення і її аналіз.
34. Охарактеризувати ефект масштабу виробництва, види ефектів масштабу.
35. Бюджетні обмеження виробника і їх аналіз при зміні ціни і бюджету. Ізокости і їх аналіз.
36. Особливості вибору виробника і його аналіз. Рівновага виробників.
37. Проаналізувати теорію витрат. Явні і неявні витрати. Бухгалтерський і економічний прибутки. Приклади.
38. Обґрунтувати структуру витрат фірми в короткостроковому періоді. Криві витрат і їх розрахункові формули.
39. Визначити структуру витрат фірми в тривалому періоді.
40. Графічна побудова середніх валових витрат (АТС) і граничних валових витрат (ЛТС) при економії від масштабу.
41. Визначити характерні риси ринку досконалої конкуренції.
42. Попит фірми і попит галузі. Дохід і його види. Графічна залежність основних показників фірми.
43. Охарактеризувати поведінку фірми в короткостроковому періоді. Основні види фірм і їх залежності.
44. Охарактеризувати поведінку фірми в довгостроковому періоді.
45. Види монополій і їх аналіз.
46. Монопольна влада і її аналіз.
47. Проаналізувати попит і пропозицію, вибір ціни і обсягу виробництва в короткостроковому періоді.
48. Встановити вплив еластичності попиту на ціну продукції монополіста.
49. Обґрунтувати правило максимізації прибутку або збитків фірми, її аналіз і визначення їх величини.
50. Основні шляхи максимізації прибутку, їх аналіз і графіки.
51. Визначити оптимальний випуск фірми в довгостроковому періоді, умови і аналіз.
52. Цінова дискримінація і її аналіз.
53. Визначити сутність монополістичної конкуренції.
54. Визначити ціну обсягів виробництва в короткостроковому періоді.
55. Визначити ціну обсягів виробництва в довгостроковому періоді.
56. Сутність нецінової конкуренції. Позитивні і негативні її риси. Підвищення виручки за допомогою реклами.
57. Прибуток в короткостроковому періоді після рекламування товару. Довгострокова рівновага фірми, яка здійснює рекламну кампанію. Доводи на користь реклами і доводи проти реклами .
58. Основні риси ринку-олігополіста. Основні методи ціноутворення на ринку олігополії.

59. Надати визначення квазімонополії. Лідерство у встановленні цін. Ціноутворення «витрати плюс».
60. Визначення ціни обсягу виробництва в короткостроковому періоді.
61. Графічна побудова ламаної кривої попиту на продукцію олігополіста.
62. Особливості ціноутворення в тривалому періоді.
63. Умови таємної змови та сутність картелю. Визначення ціни і обсягів випуску продукції.
64. Надати визначення поняття ресурсів виробництва: їх роль і оцінка.
65. Особливості формування попиту на ресурси.
66. Надати порівняльну характеристику цінових і нецінових чинників попиту на ресурси.
67. Галузевий попит, ринковий попит на ресурси.
68. Попит на виробничі ресурси в умовах недосконалої конкуренції.
69. Оптимальне співвідношення ресурсів при мінімізації і максимізації в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.
70. Пропозиція землі, механізм стабілізації орендної платні.
71. Попит на землю. Диференціальна рента першого і другого роду.
72. Особливості формування ціни землі.
73. Сутність поняття ринку праці, характеристика основних категорій.
74. Умови формування попиту на ринку праці.
75. Умови формування пропозиції на ринку праці.
76. Особливості встановлення ціни праці і кількості праці на ринку досконалої конкуренції.
77. Вибір між працею і відпочинком.
78. Монопсонія на ринку праці.
79. Значення профспілок на ринку праці.
80. Визначити сутність двосторонньої монополії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Долан З. Дж. Рынок: микроэкономическая модель: пер. с англ. / З. Дж. Долан., Д. Линдсей; [под ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича]. – С.Пб, 1992. – 478 с.
2. Емцов Р.Г. Микроэкономика / Р.Г. Емцов, М.Ю. Лукин. – М.: МГУ "ДИС", 1997. – 420 с.
3. Макконенлл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К.Р. Макконенлл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – Т.1-2. – 645 с.
4. Николаева И.П. Основы микроэкономики. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 224 с.
5. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: учебник / Р.М. Нуреев – М.: НОРМА, 2008. – 576 с.
6. Яковлева Е.Б. Микроэкономика. / Е.Б. Яковлева. – М. – С.Пб. – 1999. – 258 с.
7. Горобчук Т.Т. Мікроекономіка: навчально-методичний посібник / Т.Т. Горобчук. – К.: ЦУЛ, 2002. – 236 с.
8. Горошко М.Ф. Мікроекономіка: навчальний посібник / М.Ф. Горошко, В.В. Кулішов. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 368 с.
9. Протас В.Ф. Микроэкономика. Структурно-логические схемы / В.Ф. Протас. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1996. – 168 с.
10. Современная экономика. Общедоступный курс / под ред. О.Ю. Мамедова. – Р.на-Д.: Феникс, 1996. – 608 с.

Додаткова література

1. Конституція України від 28 червня 1996р. № 254к/96-ВР / Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст.141.
2. Господарський кодекс України / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Бюджетний кодекс України від 21 червня 2001р., № 2542-III / Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 37-38. – Ст. 6.
4. Закон України «Про внесення змін щодо спрощення умов ведення бізнесу в Україні» / Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 9. – Ст. 76.
5. Закон України «Про засади регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 22.10.2003р. / Урядовий кур'єр. – 2003. – № 198.
6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 07.08.2002р. /

Урядовий кур'єр. – 2002.

7. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» / Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 51-52. – Ст. 447.

8. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січ. 2001 р. № 2210-ІІІ / Відомості Верховної Ради України. – 2001.

9. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квіт. 1991 р. № 959-ІІІ / Відомості Верховної Ради України. – 1991.

10. Андреюк Н.В. Мікроекономіка: навч. посіб. / Н.В. Андреюк – К.: Кондор, 2004. – 176 с.

11. Базилевич В.Д. Мікроекономіка / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, А.І. Ігнатюк; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677с.

12. Базилінська О.Я. Мікроекономіка: навч. посіб. / О.Я. Базилінська, О.В. Мініна. – К.: «Центр навчальної літератури», 2009. – 349 с.

13. Башняніна Г.Л. Мікроекономічна теорія: навч. посіб. / Г.Л. Башняніна, О.В.Щедрої. – Львів: Новий Світ, 2007. – 640 с.

14. Вечканов Г.С. Микроэкономика / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова. – [7-е изд.]. – С.Пб.: Питер, 2006. – 188с.

15. Гальперин В.М. Микроэкономика / В.М. Гальперин, С.М. Игнатьев, В.И. Моргунов; под ред. В.М. Тарасевича. – [3-е изд.]. – С.Пб.: Эконом. шк., 2000. –Т.1. – 349 с.

16. Гальперин В.М. Микроэкономика / В.М. Гальперин, С.М. Игнатьев, В.И.Моргунов; [под ред. В.М. Тарасевича]. – [3-е изд.].– С.Пб.: Эконом. шк. 2000. –Т.2. – 503 с.

17. Гребенников П.И. Микроэкономика / П.И. Гребенников, А.И. Леусский, Л.С. Тарасевич; под ред. Л.С. Тарасевича. – С.Пб.: Изд-во СПбУЗФ, 1996. – 325с.

18. Грицук С.І. Методичні вказівки для виконання курсової роботи з дисципліни «Мікроекономіка» для студентів спеціальності 6.030601 «Менеджмент організацій» (денної та заочної форми навчання) / С.І. Грицук, Ю.В. Грицук, О.І. Полуянова. – Горлівка: АДІ ДВНЗ ДонНТУ, 2007. – 36 с.

19. Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: практикум: навч. посіб. / Г.Е. Гронтковська, А.Ф. Косік. – [3-тє вид.]. – К.:ЦУЛ, 2010. – 418 с.

20. Долан З. Дж. Микроэкономика: пер. с англ. / З. Дж. Долан, Д. Линдсей; [под ред. Б. Лисовика, В. Лукашевича]. – С.Пб, 1994. – 368 с.

21. Задоя Л.О. Мікроекономіка: курс лекцій та вправи: навч. посіб. / Л.О. Задоя. – К.: Т-во «Знання», 2002. – 211 с.

22. Ивашковский С.Н. Экономика: микро- и макроанализ: уч.-практ. пособ. / С.Н. Ивашковский. – М.: Дело, 1999. – 315 с.

23. Исохин В.Я. Экономическая теория: введение в рынок и микроэкономический анализ / В.Я. Исохин. – М.:ИНФРА, 1997. – 368 с.

24. Колініченко О.В. Мікроекономіка: практикум / О.В.Колініченко,

Л.М. Березіна. – К.: ЦУЛ, 2008. – 432 с.

25. Косік А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. / А.Ф. Косік, Г.Е. Гронтковська. – К.: ЦУЛ, 2008. – 438 с.

26. Макконенлл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: пер. с англ. / К.Р. Макконенлл, С.Л. Брю. – М.: Республика, 1992. – Т.1-2. – 645 с.

27. Максимова В.Ф. Микроэкономика / В.Ф. Максимова – М.: Соминтек, 1996. – 268 с.

28. Мікроекономіка: навч. посіб. / [Мельникова В.І., Яременко В.Г., Мельникова О.П., Корнівська В.О.]. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 400 с.

29. Микроэкономика / [Плотницкий М.И., Корольчук А.К., Лемешская Д.В., Радько М.К.]; под ред. М.И. Плотницкого. – Минск: Новое знание, 2002. – 427 с.

30. Пиндайк Р. Микроэкономика: пер. с англ. / Р. Пиндайк, Д. Рубинфельд; [под. ред. А.Т. Борисевич, В.М. Полтерович, В.И. Данилов и др.]. – М.: Экономика, Дело, 1992. – 368 с.

31. Макро- і мікроекономічні складові розвитку: монографія / [В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, І.В. Сало та ін.]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 505 с.

32. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз: мікроекономіка навч. посібник / О.І. Пономаренко, М.О. Перестюк, В.М. Бурим. – К.: Вища школа, 2004. – Ч.1-2. – 462 с.

33. Тироль Жан. Рынки и рыночная власть: теория организации промышленности: пер. с англ. / Жан Тироль. – С.Пб.: Экономич. шк., 1994 – 259 с.

34. Хайман Д.Н. Современная микроэкономика: анализ и приложение: пер. с англ. / Д.Н. Хайман– М.: Финансы и статистика, 1992. – 323 с.

35. Ястремський О.І. Основи мікроекономіки / О.І. Ястремський, О.Г. Гриценко. – К.: Знання прес, 2007. – 572 с.

ДОДАТОК А**Приклад оформлення титульного аркуша**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНІЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет «Економіка і управління»

Кафедра «Економіка і фінанси»

**КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»**

Виконав:
студент(ка) _____ курсу
спеціальності _____
групи _____
П. І. Б.

Перевірив:

(посада і П.І.Б. викладача)

Горлівка, 20__р.

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Вибір варіанта виконання теоретичної і практичної частини контрольної роботи

Ост. Пер.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1, 60, 61, 106, 141, 171, 172	2, 32, 63, 107, 146, 171, 186	22, 52, 62, 140, 155, 171, 180	23, 53, 64, 139, 156, 171, 181	33, 54, 65, 138, 157, 171, 182	21, 55, 66, 137, 158, 171, 183	32, 56, 67, 136, 159, 171, 184	30, 57, 68, 135, 160, 171, 185	4, 49, 69, 134, 161, 171, 186	11, 51, 70, 133, 162, 171, 187
1	2, 59, 63, 107, 142, 171, 173	3, 57, 98, 130, 155, 171, 204	9, 40, 71, 132, 163, 171, 188	10, 48, 72, 131, 164, 171, 189	12, 47, 73, 130, 165, 171, 190	13, 46, 74, 129, 166, 171, 191	14, 45, 75, 128, 167, 171, 192	15, 44, 76, 127, 168, 171, 193	29, 43, 77, 126, 169, 171, 194	30, 42, 78, 125, 170, 171, 195
2	3, 58, 64, 108, 143, 171, 174	28, 35, 76, 111, 157, 171, 200	17, 53, 79, 124, 170, 171, 196	31, 52, 80, 123, 169, 171, 197	18, 41, 81, 122, 168, 171, 198	23, 32, 82, 121, 167, 171, 199	18, 33, 83, 120, 166, 171, 200	24, 34, 84, 119, 165, 171, 201	16, 39, 85, 118, 164, 171, 202	17, 35, 86, 117, 163, 171, 203
3	31, 56, 87, 116, 162, 171, 204	26, 58, 88, 115, 161, 171, 205	25, 59, 89, 114, 160, 171, 206	34, 60, 90, 113, 159, 171, 207	4, 48, 91, 112, 158, 171, 208	5, 47, 92, 111, 157, 171, 209	6, 46, 93, 110, 156, 171, 210	7, 41, 94, 109, 155, 171, 172	8, 45, 95, 108, 154, 171, 173	9, 60, 96, 107, 153, 171, 174
4	10, 39, 97, 106, 152, 171, 175	11, 40, 98, 107, 151, 171, 176	12, 52, 99, 108, 150, 171, 177	13, 51, 100, 109, 149, 171, 178	14, 38, 101, 110, 148, 171, 179	15, 36, 102, 113, 147, 171, 180	16, 37, 103, 114, 146, 171, 181	17, 60, 104, 111, 145, 171, 182	18, 59, 105, 112, 144, 171, 183	19, 58, 61, 115, 143, 171, 184
5	18, 45, 105, 116, 142, 171, 185	19, 37, 104, 117, 141, 171, 186	20, 40, 103, 118, 142, 171, 187	24, 50, 102, 119, 143, 171, 188	8, 49, 101, 120, 144, 171, 189	19, 50, 100, 121, 145, 171, 190	9, 54, 99, 122, 148, 171, 191	20, 55, 98, 123, 149, 171, 192	21, 59, 97, 124, 146, 171, 193	22, 43, 96, 125, 147, 171, 194
6	28, 32, 95, 126, 150, 171, 198	6, 29, 94, 127, 151, 171, 195	17, 30, 93, 128, 152, 171, 196	5, 44, 92, 129, 153, 171, 197	6, 60, 91, 130, 156, 171, 199	7, 32, 90, 131, 154, 171, 200	11, 33, 89, 132, 155, 171, 201	10, 42, 88, 133, 157, 171, 202	31, 44, 87, 134, 159, 171, 203	12, 43, 86, 135, 158, 171, 204
7	12, 23, 85, 136, 160, 171, 205	24, 53, 84, 137, 161, 171, 206	25, 54, 83, 138, 162, 171, 207	26, 49, 82, 139, 163, 171, 208	27, 55, 81, 140, 164, 171, 209	28, 56, 80, 115, 165, 171, 210	29, 57, 79, 116, 166, 171, 174	4, 30, 78, 117, 167, 171, 175	11, 31, 77, 118, 168, 171, 176	8, 25, 76, 119, 169, 171, 177
8	6, 32, 75, 120, 170, 171, 192	10, 33, 74, 121, 141, 171, 193	11, 34, 73, 122, 142, 171, 196	5, 35, 72, 123, 143, 171, 198	8, 36, 71, 124, 144, 171, 199	9, 37, 70, 125, 145, 171, 178	7, 38, 69, 126, 146, 171, 200	12, 39, 68, 127, 147, 171, 201	14, 40, 67, 128, 148, 171, 202	13, 41, 66, 129, 149, 171, 203
9	15, 42, 65, 130, 152, 171, 209	16, 43, 64, 131, 150, 171, 205	17, 44, 63, 132, 152, 171, 206	18, 45, 62, 133, 156, 171, 208	19, 46, 71, 134, 159, 171, 190	20, 47, 72, 135, 162, 171, 191	35, 48, 73, 111, 163, 171, 195	27, 49, 74, 112, 165, 171, 197	28, 50, 75, 113, 166, 171, 188	29, 51, 79, 136, 168, 171, 182

Таблиця Б.2 – Вибір варіанта виконання тестових завдань

Ост. Пер.	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0	1, 60,71	2, 32, 73,	22, 52, 72	23, 53,73	33, 54, 74	21, 55, 75	32, 56, 76	30, 57, 68	4, 49, 69,	11, 51, 70,
1	2, 59, 63	3, 57, 77	9, 40, 78	10, 48, 79	12, 47, 58	13, 46, 59	14, 45, 60	15, 44, 61	29, 43, 62	30, 42, 63
2	3, 58, 64,	28, 35, 66,	17, 53,69,	31, 52, 40	18, 41, 42	23, 32, 43	18, 33, 44	24, 34, 45	16, 39, 46	17, 35, 47
3	31, 56, 80	26, 58, 82	25, 59, 83	34, 60, 84	4, 48, 81	5, 47, 62	6, 46, 63	7, 41, 64	8, 45, 65	9, 60, 66
4	10, 39, 67	11, 40, 68	12, 52, 69	13, 51, 50	14, 38, 51	15, 36, 52	16, 37, 53	17, 60, 54	18, 59, 55	19, 58, 56
5	18, 45, 55	19, 37, 56	20, 40, 57	24, 50, 48	8, 49, 15	19, 50, 16	9, 54, 17	20, 55, 18	21, 59, 19	22, 43, 20
6	28, 32, 21	6, 29, 22	17, 30, 23	5, 44, 24	6, 60, 25	7, 32, 26	11, 33, 27	10, 42, 28	31, 44, 29	12, 43, 30
7	12, 23, 10	85, 53, 11	25, 54, 12	26, 49, 13	27, 55, 14	28, 56, 15	29, 57, 16	4, 30, 17	11, 31, 18	8, 25, 19
8	6, 32, 85	10, 33, 84	11, 34, 83	5, 35, 92	8, 36, 91	9, 37, 90	7, 38, 86	12, 39,87	14, 40, 88	13, 41, 86
9	15, 42, 65	16, 43, 64	17, 44, 63	18, 45, 62	19, 46, 71	20, 47, 72	35, 48, 33	27, 49, 34	28, 50,35	29, 51, 36

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Чорноус Оксана Іванівна

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ «МІКРОЕКОНОМІКА»
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
6.030601 «МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ»
6.030502 «ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА»**

Підписано до друку 22.06.2011р. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк.4,56. Зам. № 177.

Державний вищий навчальний заклад
«Донецький національний технічний університет»
Автомобільно-дорожній інститут
84646, м. Горлівка, вул. Кірова, 51

Редакційно-видавничий відділ

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2982 від 21.09.2007р.